

OVERORDNET ANALYSE OG PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

FOR
EIDSKOG KOMMUNE

2017-2020

Utarbeidet av Glåmdal sekretariat IKS
Behandlet i kontrollutvalget 1.12.16
Vedtatt i kommunestyret

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	3
1.1	Forvaltningsrevisjon	3
1.2	Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon	3
1.3	Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper.	4
1.4	Kilder	5
2	Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020	6
2.1	Innledning	6
2.2	Forslag til prosjekter	6
2.3	Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen	6
2.4	Endringer	7
3	Overordnet analyse - overordnet perspektiv	8
3.1	Lokaldemokrati	8
3.2	Kommunal tjenesteproduksjon	8
3.3	Bærekraftig utvikling	9
3.4	Tillitsskapende forvaltning	9
4	Eidskog kommune	9
4.1	Organisering	9
4.2	Kommunens økonomi	10
4.3	Tjenester	13
4.4	Intern kontroll og etisk fokus	15
4.5	Eksternt tilsyn	15
4.6	Tidligere revisjonsrapporter	16
5	Vurderinger - risiko og vesentlighet	16
5.1	Stabsfunksjoner og rådmannskontoret	16
5.2	Samfunn	17
5.3	Oppvekst og læring	20
5.4	Helse og omsorg	21
5.5	Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter	23
6	Eidskog Næringservice KF	27
6.1	Organisering	27
6.2	Økonomi	27
6.3	Tjenester	27
	Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene	29
	Rådmannskontoret og stab	29
	Samfunn	30
	Tekniske tjenester	30
	Brannvern og feiing	33
	Kultur	34
	NAV kommune	35
	Oppvekst og læring	35
	Barnehager	36
	Skoler	37
	Helsestasjon/skolehelse/miljø	40
	Barnevern	41
	Helse og omsorg	42
	Oversikt over øvrige vedlegg	46

1 Innledning

1.1 Forvaltningsrevisjon

Ifølge kommunelovens § 77, nr. 4 og forskrift om kontrollutvalg § 9, er det kontrollutvalgets ansvar å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Av departementets merknader til paragrafen framgår det at det i siste instans påhviler kommunestyret å sørge for at det blir mulig for kontrollutvalget å oppfylle forskriftens krav på dette punktet, blant annet ved å stille de nødvendige budsjettmidler til rådighet for kontrollutvalget.

Målet med forvaltningsrevisjon er å bidra til at virksomheten blir mer kostnads- og formåls effektiv. Forvaltningsrevisjonens innhold er utdypet i forskrift om revisjon § 7, første ledd:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Herunder om

- a) forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,*
- b) forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,*
- c) regelverket etterleves,*
- d) forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,*
- e) beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,*
- f) resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.*

Forvaltningsrevisjonen er med andre ord et viktig verktøy for kommunens øverste politiske organ, for å føre tilsyn og kontroll med kommunens totale forvaltning og de resultater som oppnås.

Forvaltningsrevisjon søker også å avdekke forbedringspotensialer i virksomhetene og ønsket er at resultatene av forvaltningsrevisjon har en positiv effekt på organisasjonsmessig læring og utvikling.

1.2 Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal i henhold til forskriften § 10, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, som skal vedtas av kommunestyret.

"Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv som kan delegeres til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter."

Av 2. ledd framgår det at planen skal baseres på en overordnet analyse. Selve forskriftsteksten gir ingen føringer på hva en slik overordnet analyse er, eller hvordan den skal gjennomføres, bortsett fra at den skal bygge på risiko- og vesentlighetsvurderinger med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på de ulike sektorer og virksomheter. Imidlertid har Norges Kommunerevisorforbund utarbeidet en veileder¹, som vi har hentet inspirasjon fra.

I kommentarene til forskriften er det sagt at det kan være hensiktsmessig å utarbeide en årlig plan, eventuelt at planen revurderes hvert år, ettersom endringer skjer raskt og forutsetningene kan endre

¹ http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/OA_Veileder.pdf

seg. Ettersom det legges opp til at kontrollutvalget kan få myndighet til å gjøre endringer i planen, har sekretariatet vurdert det som mest realistisk å få lagt fram en ny plan hvert fjerde år, men med en revidering av planen etter to år (i 2018). Det ble gjennomført en overordnet analyse for Eidskog i 2012 og kommunestyret vedtok plan for forvaltningsrevisjon for 2013-2016 i møtet 14.2.13, sak 003/13. En revidert plan for perioden 2015-2016 ble vedtatt i kommunestyret 24.2.15, sak 008/15.

Vi har valgt å legge analysen og planen i samme dokument. Etter innledningen i kapittel 1, følger plan for forvaltningsrevisjon (kapittel 2). Den overordnede analysen starter i kapittel 2 med en beskrivelse av overordnet perspektiv. I kapittel 3 følger en beskrivelse av kommunen. Selve vurderingen/analysen er omtalt i kapittel 5. I vedlegg 1 har vi lagt inn regnskapstall og kostratall for deler av kommunens virksomhet. Perioden for planen satt til 2017-2020, ettersom den legges fram helt på slutten av 2016.

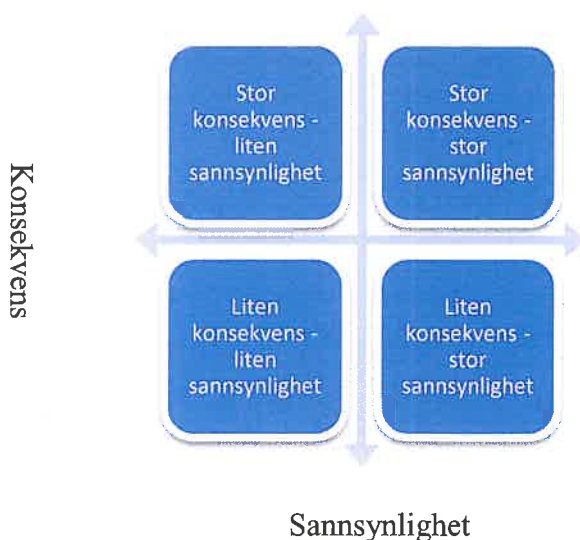
I kommentarene til forskriften sies det også at det er naturlig at eventuell forvaltningsrevisjon gjennom selskapskontroll samordnes med forvaltningsrevisjon i kommunens virksomhet. Vi har lagt fram en egen plan for selskapskontroll, men i kapittel 2, plan for forvaltningsrevisjon, tar vi inn en oversikt over vedtatt/foreslått forvaltningsrevisjon i selskaper.

Den overordnede analysen er gjennomført av Glåmdal sekretariat IKS.

1.3 Risiko- og vesentlighetsvurderinger. Begreper.

Analysen er bygd på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Risiko er sannsynligheten for at en uønsket hendelse skal oppstå, eller at kommunens målformuleringer ikke nås. Vesentlighet har å gjøre med hvor store konsekvenser det vil ha dersom det negative inntreffer.

Den overordnede analysen skal brukes til å identifisere på hvilke områder risikoen er størst. I tillegg må vi ta med i vurderingen hvilke konsekvenser hendelsen vil kunne få og hvor sannsynlig det er at den oppstår. I uttrykket risiko- og vesentlighetsvurdering ligger at det skal gjøres en vurdering av, på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik, i forhold til vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten. Risikovurderingen kan illustreres slik:

1.4 Kilder

I departementets merknader til bestemmelsen omtales overordnet analyse nærmere. Her framgår det at hensikten med analysen er å framskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet slik at kontrollutvalget settes i stand til å legge en plan for forvaltningsrevisjon, og foreta en prioritering av aktuelle forvaltningsrevisjonsprosjekter.

For å kunne gjennomføre en overordnet analyse, må vi nødvendigvis ned på et visst detaljnivå i undersøkelsene. Likeledes er det behov for å benytte flere kilder til undersøkelsene. De viktigste kildene vi har benyttet oss av er:

- Kommunens årsberetning og regnskap for 2014-2015.
- Eidskog Næringservice KF sin årsberetning og regnskap for 2014-2015.
- Eventuelle andre rapporter i kommunen, planer.
- Kommunes hjemmeside på internett
- Samtaler med ordføreren og rådmannen.
- Spørreskjemaer til kommunalsjefene/etatssjefene.²
- Spørreskjema til Eidskog Næringservice KF.
- Spørreskjema til og samtale med kontrollutvalgets medlemmer.
- Spørreskjema til formannskapsmedlemmene.³
- Samtaler med Hedmark Revisjon IKS, erfaringer fra regnskapsrevisjon.
- Tidligere overordnet analyse og gjennomført forvaltningsrevisjon.
- Tilsynsrapporter fra andre instanser (eks. Fylkesmannen osv.)
- Tallframstillinger, (KOSTRA-tall⁴), www.ssb.no/kostra/
- Skoleporten <http://skoleporten.udir.no/>
- Kommunebarometeret http://www.kommunal-rapport.no/artikkel/her_er_arets_utgave_av_kommunebarometeret?ip_login_no_cache=401b7442ca8ea098ffd292c8f34ad355
- KMDs produksjonsindeks <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/produksjonsindeks2/id2507960/>
- Eventuelle lokale oppslag i media eller saker tatt opp i media i et nasjonalt perspektiv.

² Det er sendt spørreskjemaer til 4 personer, en person har ikke besvart.

³ Ingen av formannskapsmedlemmer (ordfører fikk ikke denne henvendelsen) har svart.

⁴ KOSTRA er et rapporteringssystem (KOMmune STAT RAPportering) fra kommunen og kommunale virksomheter til SSB. Det som rapporteres er regnskapstall og nøkkeltall fra de forskjellige tjenesteområdene i kommunene.

2 Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2017-2020

2.1 Innledning

Som nevnt innledningsvis er det sagt i Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner at kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal utarbeides minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger.

På denne bakgrunn av den overordnede analysen og diskusjoner i kontrollutvalget, har kontrollutvalget satt opp en oversikt over områder som anbefales belyst nærmere. Konkrete problemstillinger blir lagt fram ved bestillingen.

2.2 Forslag til prosjekter

Områder	Forslag prosjekter	Prioritet

Det er i plan for selskapskontroll foreslått følgende kontroller:

--	--	--

2.3 Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjonen

Etter at kommunestyret har vedtatt plan for forvaltningsrevisjon, vil kontrollutvalget sørge for å bestille forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget vedtar problemstillinger, prosjektplan og ressurser, og om det i så fall skal gjennomføres foranalyse. Bestillingen sendes Hedmark Revisjon IKS. Revisjonen skal levere revisjonsrapporter i henhold til den foretatte bestillingen og god kommunal revisjonsskikk på området (RSK 001⁵).

I tråd med forskrift om revisjon § 8 skal revisor rapportere fortløpende til kontrollutvalget om resultater av gjennomført forvaltningsrevisjon. Videre er kontrollutvalget pålagt ansvar for å rapportere til kommunestyret. Med mindre kommunestyret vedtar spesielle bestemmelser for når og hvordan denne rapporteringen skal foregå, er det opp til kontrollutvalget å finne en hensiktsmessig form og frekvens på dette. Rapport og resultater fra det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt legges fortløpende frem for kommunestyret.

⁵ Standard for forvaltningsrevisjon, fastsatt av Norges Kommunerevisorforbund 23.5.05 og gjort gjeldene som god kommunal revisjonsskikk for prosjekter fra 1. oktober 2005.

2.4 Endringer

Hvis forutsetningene skulle endre seg, kan kontrollutvalget gjøre endringer i planen. Årsaken til endringen rapporteres til kommunestyret.

Skotterud, 1.12.16
Sidsel Mobrenna (sign.)
leder av kontrollutvalget

Torgun M. Bakken
sekretariatsleder

3 Overordnet analyse - overordnet perspektiv

Selve begrepet overordnet analyse indikerer at analysen må ta utgangspunktet i kommunens virksomhet på et overordnet plan. Selv om risiko- og vesentlighetsvurdering ideelt sett burde vært gjennomført i forhold til kommunens egne målformuleringer på enhetsnivå, blir ikke dette gjort i denne analysen, da dette blir for omfattende. Imidlertid er det i spørreskjemaet til kommunalsjefene/etatslederne stilt spørsmål om gjennomfører egne risikovurderinger, og resultatet av denne vurderingen vil ligge som et bakgrunnstappe for analysen, jf. også det som er sagt innledningsvis under kap. 1.3 om risiko generelt.

Med utgangspunkt i kommuneloven § 1 kan kommunens virksomhet fra et slikt overordnet perspektiv deles inn i følgende fire kategorier:

- *legge til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre*
- *stå for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap*
- *bidra til en bærekraftig utvikling*
- *legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard*

Med dette utgangspunktet kan det på et overordnet nivå være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut fra følgende fire perspektiver⁶:

3.1. Lokaldemokrati

Fungerer lokaldemokratiet som forutsatt i kommuneloven?

Risiko- og vesentlighetsvurderingene vil her for eksempel være knyttet til spørsmålet om i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av folkevalgte organer, om sakene som legges fram for folkevalgte organer er tilfredsstillende utredet, og om kravene i forvaltningsloven og offentleglova overholdes. Vurderingene kan også gjelde spørsmålet om sakene legges fram på en måte som er tilpasset de folkevalgte som målgruppe. Dette blir vurdert under kap. 5.1.

3.2. Kommunal tjenesteproduksjon

Produserer kommunen de tjenestene innbyggerne har krav på, og skjer myndighetsutøvelse og produksjon på en rasjonell og effektiv måte?

Dette punktet innbefatter den kommunale myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon og gjelder kommunens ytelser overfor innbyggerne. Kravet til de kommunale tjenestene finnes nedfelt i ulike lover og forskrifter. Her vil det innenfor rammen av en overordnet analyse være aktuelt å vurdere risiko- og vesentlighet i forhold til om kommunen oppfyller de krav til myndighetsutøvelse og de ulike tjenestene som framgår av lovverket, både når det gjelder omfang og kvalitet, og om produksjonen skjer på en rasjonell og effektiv måte.

Det er under kap. 3.2 som vi finner det som vanligvis omfattes av begrepene innen forvaltningsrevisjon. Det er m.a.o. målsetting 2 som er utgangspunktet for vurderingen av tjenesteproduksjonen i kommunen. Dette vil være hovedfokuset i analysen. Den starter med en beskrivelse av Eidskog kommune med noen nøkkeltall og dens organisering, jf. kap. 4, og vurderingen går fram av kapittel 5 og kapittel 6 (foretaket).

⁶ Jf. veileder for overordnet analyse

3.3. Bærekraftig utvikling

Bidrar kommunen gjennom sin virksomhet til en bærekraftig utvikling?

Her vil risiko- og vesentlighetsvurderingen fokusere på kommunens virksomhet i et framtidsrettet utviklingsperspektiv. Et sentralt spørsmål her er om kommunen har en beredskap i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen. Et annet viktig spørsmål er om kommunen oppfyller de pliktene de er pålagt i regelverket på miljøområdet. Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen tar grep for å møte og motvirke de miljø- og klimaendringene som er varslet. Viktig er også antakelser om nærings- og konjunkturutvikling og utviklingen i andre forhold som antas å ha betydning for kommunen.

Hva er nå bærekraftig utvikling? "Bærekraftig utvikling defineres ofte på samme måte som Brundtlandkommisjonen gjorde det i 1987, nemlig som en samfunnsutvikling som tilfredsstiller våre behov i dag uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov eller ressursbruk, og som også tar hensyn til generasjonene som kommer etter oss. Bærekraftig utvikling omfatter to nøkkelmomenter, nemlig fattigdomsproblemet og miljøproblemene".⁷

Ettersom bærekraftig utvikling som regel er et mer nasjonalt anliggende, har ikke sekretariatsleder utredet dette temaet videre. Men miljø som sådan vil selvfølgelig være et tema som angår alle, også kommunal forvaltning. Dette er også omtalt i kommunens visjon, jf. kap. 4.1 nedenfor. Miljørevisjon er et begrep som ikke er nytt, men som er lite gjennomført innen kommunal sektor. Noen har gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området, men ikke mange. Selv om en eventuelt ikke velger å gjennomføre noe prosjekt på dette området i denne omgangen, kan vi vurdere om det er aktuelt å innlemme noen av aspektene i de øvrige prosjektene.

3.4. Tillitsskapende forvaltning

Har kommunen en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard?

Her kan det være aktuelt å vurdere om kommunen har systemer for å sette i verk og følge opp tiltak for å sikre en høy etisk standard gjennom hele organisasjonen, for på den måten å skape tillit overfor kommunens innbyggere. Dette omtales noe nærmere under kap. 5.5.

4 Eidskog kommune

4.1 Organisering

Eidskog kommune hadde ved utgangen av 2014, 425 årsverk⁸. Ved forrige overordnet analyse (gjennomført i 2012) hadde kommunen 418,1 årsverk. Så det har vært en liten oppgang fra 2012 på 7 årsverk.

Kommunen har i flere omganger foretatt omorganiseringer av administrasjonen. Pr. i dag er kommunen organisert på følgende måte, med rådmannens ledergruppe slik (hentet fra organisasjonsplanen for 2016):

⁷ http://no.wikipedia.org/wiki/B%C3%A6rekraftig_utvikling

⁸ jf. kommunens årsberetning for 2015.

Under hver av disse enhetene befinner det seg følgende tjenester/avdelinger:

Helse og omsorg	Oppvekst og læring	Samfunn	Stab
Tildelingskontoret Kvalitetsrådgiver Hjemmebaserte tjenester Eidskog helsetun Boligtjenesten Lege og fysioterapi	Eidskog PPT Magnor oppvekstområde Skotterud oppvekstområde Eidskog ungdomsskole Barnevern Helsestasjonen	Tekniske tjenester Brannvern og feiing Kultur NAV	Økonomi Innkjøpsansvarlig IKT Informasjon Lønn og personal Sentralarkiv Prosjektkontor Eiendomsskatt

En nærmere beskrivelse av områdene ligger i vedlegg 1.

Eidskog kommune har også et eget foretak, Eidskog Næringssservice KF, som beskrives i eget pkt. 6.

Kommunen har vedtatt styringssystemet BMS, men det er aldri tatt i bruk. Kommunen benytter verktøyet LEAN, som er «et verktøy for å bedre arbeidsprosesser i hverdagen. Og kan bidra til å skape en bedre arbeidshverdag for den ansatte gjennom egen medvirkning. Lean kan også benyttes for å standardisere rutiner og prosedyrer for igjen og videreutvikle kommunens kvalitetssystemet»⁹. Essensen i LEAN er forbedringskultur, et nytt perspektiv, fokus på verdi og sløsing, standarder, avtaler, stabilitet og involvering av organisasjonen.

4.2 Kommunens økonomi

Kommunens økonomi har i mange år vært anstrengt, men har i de siste årene hatt en stor forbedring, som tabellen ved siden av viser¹⁰. Tallene er i hele tusen.

Kommunen har dekket inn akkumulert underskudd, noe som skaper et bedre handlingsrom.

Forklaringen til tabellen er på neste side¹¹

	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Regnskap 2015
Sum utgifter	410 406	441 576	466 757	479 663	475 850
Sum inntekter	441 240	451 192	477 369	479 875	491 112
Brutto driftsresultat	39 867	18 925	17 458	5 985	18 359
Netto driftsresultat	30 834	9 616	10 612	134	15 205
Inndekking av t.å underskudd	17 179	10 634	0	0	0
Regnskapsmessig: overskudd underskudd	4 522	2 650	7 342	2 335	11 510

⁹ Hentet fra kommunens årsberetning for 2015, side 8.

¹⁰ Hentet fra kommunens årsberetning for 2015, side 5.

¹¹ Kommunes årsberetning for 2015, side 5-6

2015	Eidskog	Grue	Kong-svinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Våler	Åsnes
Netto lånegjeld i kroner pr. innbygger, konsern	77390	74226	60031	68061	54565	67828	51880
Netto lånegjeld i kroner pr. innbygger (ikke konserntall) ¹⁴	61641	59317	47842	60027	53980	66869	51064

Kommunen har i sin årsberetning for 2015¹⁵ beskrevet sin låneportefølje i forhold til hvor mye som er fastrente og hva som er flytende rente. Ifølge finansreglementet skal 1/3 av kommunens gjeld ha fastrente. Fra høsten 2011 har kommunen fulgt dette. Det vil da si at 2/3 av kommunens gjeld er risikoutsatt i forhold til en eventuell renteøkning.

Ifølge forskrift om finansforvaltning skal kommunen kvalitetssikre sin finansforvaltning. I brev til rådmannen har vi bedt om tilbakemelding på om kommunens finansreglement er kvalitetssikret og om hvordan kommunen rapporterer om finansforvaltningen. Ifølge forskrift om finansforvaltning skal rådmannen rapportere til kommunestyret 2 ganger pr. år om dette. Rådmannen har ikke besvart henvendelsen.

KOSTRA

Når vi skal vurdere noen nøkkeltall¹⁶ ut fra KOSTRA, er det selvsagt mange å velge mellom. Vi har i denne sammenhengen plukket ut et par som gjengis i tabellen nedenfor. Tallene er hentet fra tabellnr. A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutg.- nivå 2. konsern.

Nøkkeltall	Eidskog			KG 11	Gj.snitt alle komm	Gj.snitt. landet u. Oslo	Gj.snitt Hedmark
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	4,8	0,8	3,7	2	2,3	2,5	3,2
Netto driftsutgifter i kroner per innbygger	52987	56970	55805	56278	52949	52346	52658

I tabellen ovenfor ser vi at *Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter* i 2015 var høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Det var også positive tall i 2013 og 2014. *Netto driftsutgifter pr innbygger* har gått ned fra 2015-2016. I 2015 ligger Eidskog noe under gjennomsnittet for kommunegruppe 11, men litt over de øvrige i sammenligningsgruppen.

Vi viser også til kommunens årsregnskap og årsmelding for nærmere opplysninger om kommunen.

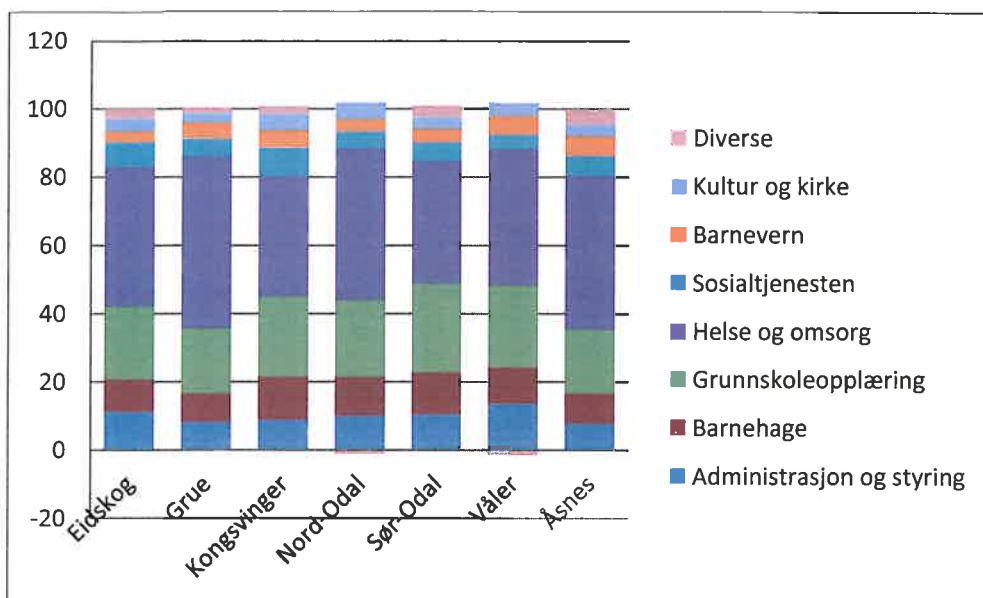
Tabellen og diagrammet under viser netto driftsutgifter i prosent av totale netto driftsutgifter for 2015. For sammenligningens skyld har vi også tatt med de øvrige kommunene i distriktet.

¹⁴ Ettersom det for noen av kommunene er så stor forskjell på konserntall og ikke, tar vi med begge nøkkeltallene.

¹⁵ Side 25-26

¹⁶ Når vi bruker sammenligningstall for KOSTRA-rapportering, så er alle kommunene i landet samlet i forskjellige kommunegrupper (KG). Dette skal da være kommuner som er sammenlignbare. Eidskog tilhører kommunegruppe 11. Hvilke andre kommuner som tilhører KG 11, går fram av vedlegg 3. Tabellene viser også to kolonner med landsgjennomsnitt, dvs. både med og uten Oslo. Snittet uten Oslo vises fordi Oslo regnskapet omfatter både kommunale og fylkeskommunale funksjoner, slik at tallene ikke alltid blir sammenliknbare. For enkelte økonomiske nøkkeltall slår dette så kraftig ut at gjennomsnitt inkludert Oslo er prikket (dvs. uten tall).

Netto driftsutgifter	Eidskog	Grue	Kongs- vinger	Nord- Odal	Sør- Odal	Våler	Åsnes
Administrasjon og styring	11	8	8,7	9,9	10,3	13,5	7,7
Barnehage	9,6	8,5	12,7	11,5	12,5	10,7	8,9
Grunnskoleopplæring	21,4	19	23,5	22,4	25,8	24	18,7
Helse og omsorg	41	50,5	35,5	44,8	36,2	40,1	45,3
Sosialtjenesten	7,3	5,3	8,3	4,9	5,5	4,2	5,7
Barnevern	3,2	4,6	5	3,5	3,8	5,5	5,7
Kultur og kirke	3,8	2,9	4,9	4,8	3,6	3,7	3,6
Diverse	2,7	1,5	2,1	-1,2	3,2	-1,5	3,9
	100	100,3	100,7	100,6	100,9	102,2	99,5

Størsteparten av kommunens netto driftsutgifter går til skole og pleie- og omsorg (for Eidskog sin del 62,4 %). Det tredje største området er administrasjon og styring og deretter barnehage. For områder der utgiftene i all hovedsak dekkes av brukerbetaling, for eksempel vann, avløp og renovasjon, gir oversikten liten informasjon om ressursbruken. Disse postene ligger i **Diverse**, sammen med samferdsel, næring, bolig og brann- og ulykkesvern.

4.3 Tjenester

Som nevnt under kap. 1.4 Kilder ovenfor, har vi også vært inne på "Kommunebarometeret", som er "Kommunal Rapport" sin rangering av de kommunale tjenestene etter sammenstilling av en rekke KOSTRA-tall¹⁷. Dessverre har vi ikke tilgang til alle analysene som dette verktøyet gir¹⁸, så det er bare på et overordnet nivå vi angir noen tall. Det er vanskelig å vite hvor mye vekt en skal legge på dette, ettersom vi ikke har full oversikt over hva som ligger i grunnlaget. Men sammen med andre vurderinger, kan dette kanskje gi en pekepinn på situasjonen i Eidskog.

¹⁷ Hovedelementet i Kommunebarometeret er en konkret analyse av hvordan den enkelte kommunen presterer målt mot resten av Kommune-Norge innen de 124 nøkkeltallene fordelt på 12 sektorer som utgjør Kommunebarometeret. Analysen er solid, men gir likevel et lettfattelig bilde av kommunen..

¹⁸ Det kreves abonnement for å få en slik tilgang, og det har vi foreløpig ikke prioritert å skaffe oss.

Her er en oversikt over rangeringen for alle kommunene i regionen.

Knr	Kommune	Gruppe	Totaltabellen	Rang uten hensyn til korrigert inntekt	Korrigert inntekt (100 = snitt)	Rang fylke
402	Kongsvinger	G08	249	334	92,7	18
418	Nord-Odal	G10	261	323	96,8	20
419	Sør-Odal	G07	260	333	94,5	19
420	Eidskog	G11	314	362	95,5	21
423	Grue	G02	248	313	96,7	17
425	Åsnes	G11	234	325	93,6	16
426	Våler (Hedm.)	G02	172	236	96,9	12

Totalt sett har Eidskog en bedre plassering enn ved den forrige analyse som vil la fram i 2012, da Eidskog lå på 372 plass. På Kommunebarometeret står det følgende korte analyse for Eidskog¹⁹:

Eidskog er på 314. plass i Kommunebarometeret 2016 fra Kommunal Rapport. I totaltabellen - men bare der - justerer vi for økonomiske rammebetingelser. Profilen er en del svakere enn normalen i Kommune-Norge. Kommuner som havner i toppen av barometeret har generelt klart flere gode plasseringer enn andre, men det er ikke slik at enkelte kommuner er i toppen på alle områder, mens andre er helt i bunn. I snitt har en kommune like mange gode som svake plasseringer. Det er den totale miksen som avgjør plasseringen. En kommune som får en svak plassering har ikke nødvendigvis dårlige tjenester og er ikke et dårlig sted å bo. Poenget er at kommunen sannsynligvis har noe å lære av liknende kommuner som ligger i toppen av den samme tabellen. Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Eidskog på en 362. plass. Nøkkel-tallene er omtrent som forventet ut fra korrigert inntektsnivå.

Vi tar også med en annen vurdering av kommunal tjenesteproduksjon, og det er "Produksjonsindeksen for kommunene", som ligger på Kommunal- og regionaldepartementets side²⁰. Tallene er for 2014. Nedenfor er en oversikt over kommunene i regionen. Tallene angir avvik fra landsgjennomsnittet. En nærmere beskrivelse av produksjonsindeksen finnes i «Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi» (KMD, november 2015).

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

¹⁹ <http://kommunebarometeret.no/nav/420>

²⁰ Produksjonsindeksen er et samlemål for kommunenes tjenestetilbud basert på produksjonsindikatorer for utvalgte sektorer og sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen for tjenestene. Indeksen gir slik et bilde av hvordan nivået på tjenestene er i en kommune sammenlignet med andre kommuner. Den produksjonsindeksen som beregnes er basert på delindekser for barnehage, grunnskole, primærhelsetjeneste, pleie og omsorg, barnevern, sosialkontortjenester og kultur. De øvrige sektorer (administrasjon, teknisk sektor, samferdsel, bolig og næring) er utelatt fordi det er vanskelig å finne gode indikatorer på tjenesteproduksjonen. De tjenestene som er inkludert i totalindeksen utgjorde om lag 73 prosent av kommunenes brutto driftsutgifter i 2014.

Ut fra disse tallene (tallene satt opp i et diagram ligger som vedlegg 4) ligger Eidskog over landsgjennomsnittet totalt, men det er grunnskole og spesielt kultur som ligger litt under gjennomsnittet.

Kommunen gjennomfører ikke jevnlige brukerundersøkelser eller medarbeiderundersøkelser.

Det er også nylig blitt publisert (oktober 2016) Forbrukerrådets kommunetester. Ut fra disse tallene har Eidskog kommune noen utfordringer. For teknisk var det en oppgang fra forrige måling, for de øvrige tjenestene var det en nedgang, med unntak av informasjonstjenester som var på samme nivå. Metoden for undersøkelsen er det som kalles «mystery shopping» – dvs. «mystery calling, mystery mailing og nettsjekk». Det står på hjemmesiden til Forbrukerrådet at «Testmedarbeidere har utgitt seg for å være privatpersoner og deretter henvendt seg til samtlige kommuner i Norge på e-post, telefon og via kommunenes nettsider». Det er flere som har innvendinger mot undersøkelsen og den må nok tas med en klype salt. Det er viktig å presisere at undersøkelsen ikke måler kvaliteten på selve tjenestene. Ytterligere opplysninger finnes på

<http://www.forbrukerradet.no/kommunetesten/#/kommune/420/year/2016>

4.4 Intern kontroll og etisk fokus

Rådmannen har i årsrapporten for 2015 beskrevet kommunens interne kontroll, i tråd med kommuneloven § 48 nr. 5. Kommunen benytter et elektronisk kvalitetssystem kalt Kvalitetslosen, som også omfatter en avvikssystem. Kommunens økonomireglement ble vedtatt i 2009, men skal vedtas på nytt nå. Kommunen deltar ikke i innkjøpssamarbeid (meldte seg ut fra 1.1.2016).

Eidskog kommunes etiske retningslinjer for administrasjonen er en setning: «*Enhver ansatt skal gjøre sitt til at alle opplever respekt & toleranse i møte med Eidskog kommune.*» Det står i årsrapporten at retningslinjene er implementert i organisasjonen.

4.5 Eksternt tilsyn

Rapporter fra statlig tilsyn blir ikke lagt fram for kommunestyret, men det skal opprettes et tilsynsråd innen helse og omsorg, hvor tilsynssaker og tilsynsrapporter skal behandles.

Det er lagt fram følgende tilsynsrapporter fra eksternt tilsyn i 2014-2016:

- Egenvurderingstilsyn med sosiale tjenester i NAV, rapport 18.5.15
- Sjølmeldingstilsyn-legemiddelhåndtering, multidose, rapport 27.4.15
- Oversendelse av endelig tilsynsrapport - nasjonalt tilsyn med elevenes psykososiale miljø - Eidskog kommune - Eidskog ungdomsskole, rapport 8.6.15
- Landsomfattende tilsyn med samhandling om utskriving av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen, rapport 11.3.16
- Tilsyn med Eidskog kommune etter opplæringsloven, rapport 8.6.15
- Oppfølging av tilsyn med kommunenes krisesentertilbud – Eidskog kommune, rapport 29.2.16
- Stikkprøvetilsyn sosiale tjenester vedrørende kvalifiseringsprogrammet, rapport 22.6.16
- Tilsyn folkehelseområdet, rapport 4.2.15
- Tilsyn med barnevernet, rapport 19.5.15
- Tilsyn arkiv, rapport 24.4.14

4.6 Tidligere revisjonsrapporter

Det ble i forrige planperiode lagt fram følgende forvaltningsrevisjonsrapporter/undersøkelser:

- NAV - 2012
- Brukerperspektiv og tillitsskapende forvaltning - 2013
- Psykisk helse og rusomsorg - 2015
- Forvaltningsrevisjon i Eidskog Næringservice KF - 2015

Det er bestilt en forvaltningsrevisjon knyttet til Barnevern, som etter planen skal behandles i det siste møtet i 2016.

Det er i 2016 bestilt en forvaltningsrevisjon for alle kommunene i regionen, knyttet til samhandlingsreformen, som blir lagt fram i 2017.

5 Vurderinger - risiko og vesentlighet

Som nevnt innledningsvis, har vi valgt et overordnet perspektiv på vår tilnærming til risiko- og vesentlighetsvurderingene. De risikovurderinger som gjøres under de forskjellige områdene, er en *samlet vurdering* basert på de kildene som går fram av kap. 1.4. Det vil derfor ikke gå fram hva som hver enkelt person har sagt. Alle tjenestemåtene/enhetene under hver enkelt virksomhet vil ikke bli vurdert, det foretas et utvalg bl.a. på bakgrunn av vesentlighet.

Kommunen selv har i sin årsberetning for 2015 satt opp følgende utfordringer framover:

- Ikke bruke mer penger en vi har!
- Tilpasse aktiviteter/tjenester i forhold til økonomiske ressurser. Utgiftsnivå må tilpasses inntektsnivå.
- Bygge opp egenkapital. Likviditeten må forbedres gjennom oppbygging av disposisjonsfond. Disposisjonsfondet må minst være like stort som netto inntektsført premieavvik.
- Ikke benytte premieavvik til finansiering av drift, slik at kommunen klarer sine betalingsforpliktelser. Inntektsføring av premieavvik må ikke benyttes til finansiering av løpende driftsutgifter.
- Drive en kontinuerlig prosess med utvikling/endring av organisasjonen i forhold til tjenesteyting.
- Innarbeiding av reserver/avsetninger for uforutsette utgiftsøkninger og inntektssvikt.
- Beholde dagens innbyggere, og få til befolkningsvekst. Hvordan redusere nedgangen av innbyggere i kommunen ? Hvordan håndtere demografien til det beste for innbyggeren?
- Folkehelse – tilpasse økonomien til nok forebyggende arbeid tiltak
- Nye lovkrav og reformer
- Endringer i inntektssystemet. Ut fra signaler fra regjeringen kan det bli fremtidig økonomiske utfordringer på bakgrunn av nye kostnadsnøkler.

Vi har delt vår gjennomgang i Stabsfunksjonen (5.1) Samfunn (5.2), Oppvekst og læring (5.3), Helse og omsorg (5.4) samt Andre overordnede perspektiver og fellesprosjekter (5.5). Regnskapstall og kostratall knyttet til hvert enkelt område/enhet ligger i vedlegg 1.

5.1 Stabsfunksjoner og rådmannskontoret

Under dette området finner vi **Politiske organer, Administrasjon, Økonomi, skatt, IKT, Informasjon, HR, Sentralarkiv** (se nærmere informasjon i vedlegg 1).

Stab og rådmannen med mer har et mindreforbruk i forhold til justert budsjett 2015 og regnskap 2014. Kostratallene viser at Eidskog ligger noe høyere enn de øvrige på de to måltallene vi har tatt ut, med unntak av gjennomsnittet for landet, som enten ligger likt med Eidskog eller litt over.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Administrasjon og styring	Saker er ikke godt nok utredet. Kommunestyrevedtak blir ikke fulgt opp. Kommunen har ikke vedtatt viktige planer og delegasjoner	Rådmannen lager oversikt over oppfølging av KS-saker	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Administrasjon og styring, forsvarlig utredet saksbehandling, oppfølging, kommunikasjon og delegasjon kan være stikkord i en eventuell undersøkelse på dette området. Det er nylig bestilt en forundersøkelse på områder knyttet til offentlighet/åpenhet, både i saksbehandling og møter, så det kan være aktuelt at denne utvides til også å gjelde ytterligere saksbehandling. Det anbefales derfor å avvente ny bestilling på dette området.			

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Servicekontor Arkiv og journalføring	Manglende kompetanse på servicekontoret. Manglende ressurser Serviceinnstilling Informasjon/kommunikasjon Arkivering og journalføring		Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2013, knyttet til brukerperspektiv bl.a. på servicetorget, bl.a. hvordan innbyggerne ble møtt. Kommunen kom bra ut av denne undersøkelsen, men journalføring av e-poster kan være noe mangelfullt. I tillegg har kommunen nettopp hatt eksternt tilsyn knyttet arkiv. Det har vært skifte i personell i den senere tiden, noe som kan øke risikoen for feil. Det foreslås å avvente nærmere gjennomgang, jf. det som er sagt under administrasjon og styring ovenfor.			

5.2 Samfunn

Under dette området finner vi, **Tekniske tjenester, inkludert landbruk, Brannvern og feiing, Kultur inkl. kulturskole og bibliotek og Nav (se nærmere informasjon i vedlegg 1).**

Tekniske tjenester

Eidskog ligger noe lavere enn de øvrige på de fleste områder i tabellen, men for Netto driftsutgifter til kart og oppmåling pr. innbygger, ligger Eidskog mye høyere. Det er ca. 2,5 millioner kroner overforbruk på teknisk/samfunnshus, ellers er talene omtrent som budsjettert.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Saksbehandling teknisk og landbruk	Lang saksbehandlingstid. Forskjellsbehandling.	Ingen konkrete tiltak.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i 2013, knyttet til brukerperspektiv og tillitsskapende forvaltning, med bl.a. undersøkelser knyttet til teknisk saksbehandling. Kommunen kom bra ut av denne undersøkelsen. Men det kan likevel være aktuelt med en undersøkelse av saksbehandlingen, spesielt under landbruk, da det har vært mye etterslep på dette området i de senere årene.			

Eiendom/drift og vedlikehold

Eiendom er et vesentlig område med store tall, og Eidskog ligger på gjennomsnittet eller noe under sammenligningsgruppen på tallene for *eiendomsforvaltning*. De skiller seg således ikke spesielt ut fra de øvrige i sammenligningsgruppen.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Eiendom	Manglende vedlikehold av kommunale eiendommer.	Ingen tiltak	Dette er et vesentlig område ut fra kommunens økonomi.
Samlet vurdering: Manglende vedlikehold av eiendommer er et område som også har versert i riksmidia på grunn av manglende vedlikehold av kommunens eiendommer. Det har i de siste årene, ikke minst gjennom NOU 2004:22 ²¹ om <i>Velholdte bygninger gir mer til alle - Om eiendomsforvaltningen i kommunesektoren</i> , vært stor offentlig oppmerksomhet rettet mot manglende vedlikehold av den offentlige bygningsmassen. Det er kommunenes dilemma - et stort vedlikeholdsetterslep og begrensede økonomiske rammer. Selv om ikke Eidskog skiller seg noe ut fra de øvrige i sammenligningsgruppen (med unntak av at de måltallet for kommunale energikostnader pr. innbygger er høyere i Eidskog enn de øvrige) kan det likevel være aktuelt med en forvaltningsrevisjon på dette området.			

Tjenester VAR

Når det gjelder utgifter, så er ikke disse tatt med her, heller ikke inntekter. Vann og avløp skal leveres til selvkost, og dette blir omtalt i eget avsnitt nedenfor.

3,2 % av kommunens innbyggere er tilknyttet kommunalt vannverk i 2014. Vi har dessverre ikke tall for 2015. Det er langt flere som er tilknyttet kommunal avløpstjenester i Eidskog, 62,3 % i 2015.

²¹ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/NOUer/2004/NOU-2004-22.html?id=387767>

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Selvkost	Overholdelse av lover og bestemmelser knyttet til selvkost	Kommunen har selvkostregnskap som note til årsregnskapet.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Dette er et område som stadig er i medias søkelys. Området har også et komplisert regelverk og krever også gode systemer for å følge opp selvkostregnskapene. Det er ikke noe som tilsier at Eidskog kommer spesielt dårlig ut i denne vurderingen, men en grunnleggende gjennomgang av selvkostregnskapene kan være et aktuelt prosjekt i Eidskog, som i de fleste andre kommunene, nettopp for å sikre troverdigheten ovenfor innbyggerne. Det kan også være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knytte til selvkost gjennom plan for selskapskontroll.			

Brann og beredskap

Eidskog ligger nest høyest i regionen og ligger litt over gjennomsnittet for Hedmark på Netto driftsutgifter til brann og beredskap pr. innbygger. Eidskog holder på med en vurdering av sin brannordning, og vi foreslår derfor ingen revisjoner i denne omgangen.

Investeringer

Det er naturlig å ta med investeringer under dette området. Kommunen har i 2015 hatt et finansieringsbehov på kr 78 067'. 79,5 % er finansiert ved bruk av lånemidler²². Av finansieringsbehovet er kr 70 387' investeringer i anleggsmidler

Generelt er det viktig med gode rutiner for hvordan byggeprosjekter organiseres og følges opp. Det handler ofte om store utgifter og da er lov om offentlige anskaffelser også et viktig fokusområde. Det vil variere fra år til år hvor mange og store prosjekter som gjennomføres i kommunen. Men det er et risikoområde, så vi tar dette med i vår vurdering.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Investeringer	Manglende oppfølging av investeringsprosjekter Manglende økonomisk styring Manglende rapportering og evaluering	Ingen spesielle tiltak	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunens økonomi og politiske perspektiv.
Samlet vurdering: Kommunen har en del investeringer i inneværende år, og det kan være aktuelt å bestille forvaltningsrevisjon knyttet til dette området, fordi det generelt sett er mange risikoer knyttet til investeringer og fordi det er et vesentlig område for kommunen.			

²² Regnskapsskjema 2A.

NAV kommune

På NAV er det i 2015 et merforbruk på nesten kr 3 millioner i forhold til justert budsjett, men det er en nedgang fra regnskap 2014. På enkelte av måltallene ligger Eidskog høyere enn i sammenligningsgruppen, mens på andre ligger de lavere. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i NAV i 2013 med fokus på organisering og samarbeid mellom NAV stat og NAV kommune, konklusjonen var at samarbeidet ikke fungerte bra. Fylkesmannen hadde tilsyn i 2016 med fokus på forsvarlig gjennomføring av kvalifiseringsprogrammet, Eidskog kom godt ut av tilsynet uten avvik.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Tjenester	Selv om ikke tallene gir noen spesielle indikasjoner for behov for nærmere undersøkelser, så har vi en risiko for at kommunen ikke leverer lovpålagt tjeneste og med det, følger fare for rettssikkerheten og for rettssaker. Korrekt saksbehandling og dokumentasjon er også viktige stikkord her..	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, men som også kan få store økonomiske konsekvenser for kommunen.

Samlet vurdering:

Sosial er et «lukket område», naturlig nok. Vi har ikke så mange opplysninger om hvordan den interne kontrollen fungerer eller hvordan saksbehandlingen foregår. NAV sosial er et aktuelt område både i forhold til saksbehandlingen og som en oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjon.

5.3 Oppvekst og læring

Under dette området finner vi **grunnskoler, barnehager** (Magnor og Skotterud oppvekstområde), **ungdomsskolen, barnevern og helsestasjon** (se nærmere informasjon i vedlegg 1).

Barnehager

Det er i 2015 et mindreforbruk på Matrand- og Skotterud barnehage og et merforbruk på Magnor barnehage i forhold til justert budsjett 2015. Barnehager ligger over gjennomsnittet på produksjonsindeksen, jf. kap. 4.3. Eidskog ligger over de fleste sammenligningsgruppene på alle områder. Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage ligger på linje med de øvrige. De ligger langt over de andre på korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn. Alle styrere og ledere har barnehageutdanning, 43 % av de ansatte har barnehagelærerutdanning. Ut fra en totalvurdering er det ingen spesielle signaler om at det er behov for forvaltningsrevisjon i de kommunale barnehagene. Det kan likevel gjøres en mindre undersøkelse om tilskudd til private barnehager er riktig. Det har vært en del spørsmål om dette i kontrollutvalget.

Grunnskole

I forhold til justert budsjett 2015, er det et lite mindreforbruk på dette området og det er også en nedgang fra regnskap 2014. For korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev ligger Eidskog høyere i forhold til de øvrige. Andel elever som får **spesialundervisning** i Eidskog ligger en god del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Andel lærere med høyere utdanning er litt lavere i Eidskog enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Grunnskole kommer midt på treet på produksjonsindeksen, jf. kap. 4.3. I forhold til grunnskolepoeng (jf. skoleporten og vedlegg 1) ligger Eidskog på topp på resultatet i 2015-2016 i forhold til Hedmark og de øvrige kommunene i distriktet, men noe under nasjonalt. Det er en jevn økning siden 2011.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Skoleresultater	Eleven får ikke den undervisningen som de har krav på. Lave standpunktkarakterer 10 klasse.	Eidskog har ikke spesielt lave tall på driftsutgifter pr. elev.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.
Spesialundervisning	Det er en risiko at de som trenger spesialundervisning/korrekt saksbehandling. Risiko for rettssaker mot kommunen i ettertid.	Ingen spesielle tiltak notert.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv og kommunes økonomi.

Samlet vurdering:

Eidskog kommer ganske godt ut på grunnskolepoeng, noe dårligere på standpunkt 10 klasse. Det er et generelt problem i regionen at det er forholds dårlige skoleresultater. Hvis en skal velge en forvaltningsrevisjon på dette området (eventuelt som et felles prosjekt i regionene) bør det hentes inn flere måltall, ikke minst i forhold til læringsmiljø og mobbing. Det er også viktig å se hen til FoU-prosjektet «Kultur for læring», som hele regionen er med på.

Saksbehandling spesialundervisning kan også være et aktuelt prosjekt, som et generelt risikoområde.

Kulturskole/kulturtilbud for barn

For dette området har vi ikke vurdert noen prosjekter, selv om kultur generelt scorer veldig lavt på produksjonsindeksen (jf. kap. 4.3.). Samlet sett er det ikke et vesentlig område for kommunen, selv om kulturtilbud for barn og unge kan være viktige tiltak for barns oppvekstmiljø.

Barnevern

Barnevern scorer høyt på produksjonsindeksen (jf. kap. 4.3.). Det er et større merforbruk i 2015, og utgiftene har økt siden 2014. Det meste er lovpålagte tjenester. Rettssikkerheten til den enkelte personen og risikoen for rettssaker mot kommunen vil kunne være aktuelle temaer. Korrekt og tilstrekkelig saksbehandling og dokumentasjon er viktige stikkord i denne forbindelsen. Barnevernssaker er også belastende både for saksbehandler og for de som er klienter.

Det er bestilt en forvaltningsrevisjon i barnevernet, denne er ikke klar enda. Vi tar derfor ikke med noen ytterligere vurderinger av barnevernet her nå.

5.4 Helse og omsorg

Under dette området finner vi bl.a.:

- Institusjon, omsorgsboliger, hjemmetjenester, psykiske tjenester og tildelingskontor.

Pleie om omsorg

Generelt ligger Eidskog på snittet eller over i kostnader til pleie om omsorg, litt lavere på sykehjem og litt høyere på hjemmebaserte tjenester. Eidskog helsetun har merforbruk i forhold til justert

budsjett 2015, de øvrige tjenestene har enten mindreforbruk eller ingen store avvik. Kommunen har hatt *Sjølmeldingstilsyn-legemiddelhåndtering, multidoser i 2015*. Rapporten viser avvik generelt for landet, og avvik ble lukket i april 2015. Eidskog har de siste årene hatt en del tilsynssaker innen pleie- og omsorg, som både har resultert i lovbrudd og noen som ikke har resultert i brudd på lovverk.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Institusjonsplasser Hjemmetjenester	Generelt er sykefravær en risiko innen pleie og omsorg, med tilhørende vikarbruk. Avvikssystemet følges ikke godt nok.	Omstrukturering av omsorgssektoren	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politisk perspektiv.
Samlet vurdering: Eidskog kommune har hatt forholdsvis mange tilsynssaker og noen få varslingssaker i helse og omsorgssektoren de siste årene. Flere saker konkluderer med at det ikke er brudd på lovverk. Men det kan være et tegn på manglende profesjonalitet/holdninger/dårlig kommunikasjon blant ansatte, manglende ledelse, dårlig arbeidsmiljø/arbeidskultur, dårlig forhold mellom ledelse og ansatte, manglende samarbeid mellom kollegaer i enhetene, manglende opplæring i enhetene eller mangel på rutiner. Samhandlingsreformen (innført i 2012 gjennom to lover)²³ er en del av helse og omsorg, og som det er knyttet mye risiko til, men på dette området er det bestilt en forvaltningsrevisjon som skal leveres 2017. Det foreslås derfor ikke noen nye prosjekter på dette området i denne omgangen.			

Psykisk helse/miljøarbeidertjenesten

Eidskog ligger noe under de øvrige i sammenligningsgruppen i forhold til *Netto driftsutgifter pr. innbygger, kommunehelsetjenesten*. Det er ingen kostratall for miljøarbeidertjenesten.

Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon i Psykiske helse og rusomsorg i 2015, og samlet sett konkluderer revisor med at Eidskog kommune i liten grad sikrer at pasienter/brukere innen rusomsorg og psykisk helse får et helhetlig og koordinert tilbud. Denne rapporten følges opp av kontrollutvalget.

På helseområdet ligger Eidskog på gjennomsnittet på produksjonsindeksen, jf. kap. 4.3.

Første januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen²⁴ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5. Eidskog kommune kommer bra ut når det gjelder god drikkevannsforsyning, men når det gjelder de øvrige parameterne som er angitt for Eidskog, kommer Eidskog dårligere ut enn gjennomsnittet for landet.

²³**Folkehelseloven** (regulerer langsiktig og systematisk folkehelsearbeid på alle forvaltningsnivåer) og **Helse- og omsorgstjenesteloven** (skal sikre bedre samhandling innad i kommunene, og mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten)

²⁴ <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0420&sp=1&PDFaar=2016>

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Miljøarbeidertjenesten/mennesker med utviklingshemming	Statens helsetilsyn har i 2016 gjennomført et landsomfattende tilsyn knyttet til tilrettelagte tjenester. Eidskog er ikke undersøkt. De fleste av kommunene som er undersøkt, har store mangler på området.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Samordning av tjenester	Dette gjelder spesielt tiltak for funksjonshemmede og helse- og sosialtjenester. Vi har ikke undersøkt dette nærmere, men fylkesmannen har hatt fokus på dette området tidligere, og vi antar at dette er et område som er komplisert og utfordrende. Det er bestandig en viss risiko for at noen faller mellom to stoler, eller at tjenester ikke gis på grunn av mangel på kommunikasjon	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, for en gruppe som kanskje ikke er så gode til å ivareta sine egne interesser.
Psykatri	Det er flere som mener dette er et vanskelig område å få til gode nok tjenester på. Det kreves store ressurser i en kommune å håndtere dette. Jf. også det som er sagt ovenfor ifbm. samhandlingsreformen.	Vi har ingen informasjon om dette.	Dette er et vesentlig område ut fra et brukerperspektiv, men som også kan få store økonomiske konsekvenser for kommunen.
Samlet vurdering: Jf. det som er sagt ovenfor om samhandlingsreformen. Fra 2017 skal psykiatritjenesten innlemmes i denne ordningen. Vi har ingen direkte risikovurderinger av dette området, bare generell risiko. En vurdering av risikoen ved psykiatri bør tas i forbindelse med en revidering av plan for FR om to år. Det kan likevel være nyttig med en tilsvarende gjennomgang som Statens helsetilsyn har gjennomført i forhold til mennesker med utviklingshemming.			

5.5 Andre overordnede perspektiver /eventuelle fellesprosjekter

Nedenfor beskrives noen områder, som enten gjelder generelt for hele kommunens virksomhet (og som ikke hører særskilt under noen konkrete enheter), eller er prosjekter som kan være nyttige for flere kommuner. Hvis et prosjekt kan gjennomføres i flere kommuner samtidig, er dette veldig ressursbesparende.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Innkjøp	Generelt et risikoområde mht. overholdelse av lover og regler. Kommunen er ikke med i	Ingen noterte tiltak.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi og politiske

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
	innkjøpssamarbeid.		perspektiv.

Samlet vurdering:

Dette er et område som det generelt har vært mye fokus på i den senere tid. Ettersom innkjøp relateres til alle enhetene, er det greit å ta dette opp som et overordnet perspektiv. Eidskog kommune er ikke med i en felles innkjøpsordning, som de øvrige kommunene i regionene, noe som kan tilsi at det er behov for en gjennomgang av området.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Inntekter generelt	Generell risiko i forhold til økonomi. Det kreves ressurser å ha et godt nok system for denne oppgaven.	Ingen spesielle.	Dette er et vesentlig område, både ut fra kommunes økonomi.

Samlet vurdering:

Kommunen har som regel stor fokus på sine kostnader. Men kommunen har også en inntektsside, som kan være viktig å ha fokus på. Innkreving av inntekter i form av brukerbetaling, husleie og eiendomsskatt kan være et risikoområde i kommunene. Det er også flere som har stilt spørsmål ved om kommunene har et godt nok system for å fange opp mulige tilskuddsmidler, selv om det også er kommet noen hjelpemidler til. Ofte legges slike tilbud om tilskuddsmidler på "nettet" og kommunen må selv lete opp mulighetene. Dette krever stadig oppfølging fra administrativt personale – og hvis ingen har den oppgaven, kan inntekter utebli. Dette kan også omfatte flere rutiner, helt fra å finne tilskudd til å få det utbetalt (gjennom regnskap og tilbakerapportering). Oppfølging av refusjon sykepengar kan også være et område hvor kommunen går glipp av inntekter, hvis ikke rutineene er gode nok. Erfaringsvis er dette et område som kanskje blir noe glemt, og vi ser absolutt nytten av å vurdere dette området nærmere.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Intern kontroll	Generelt sett et risikoområde. En liten organisasjon gjør det vanskeligere å etablere en god intern kontroll.		Dette er et vesentlig område, både ut fra et medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

Som mange er kjent med, har rådmannen, gjennom kommuneloven § 23, et særskilt ansvar for at det er etablert en intern kontroll i kommunen. Dette er ikke bare snakk om interne kontrollrutiner knyttet til HMS (helse/miljø/sikkerhet), men også økonomisk intern kontroll som skal hindre feil og misligheter. Intern kontroll blir ofte vurdert gjennom andre prosjekter, men det er også mange som

velger dette som eget prosjekt, hvor det undersøkes hva slags system og rutiner rådmannen har for sin interne kontroll. Vi kan gjerne dele disse i forskjellige grupper som intern kontroll ved:

- Saksbehandling og myndighetsutøvelse
- Politiske vedtak, oppfølging
- Misligheter og korrupsjon
- Myndighetsmisbruk og overgrep

Flere av disse punktene kan også kombineres med andre fokusområder.

Det er selvsagt viktig å ha en god intern kontroll på økonomikontoret som håndterer store beløp pengemessig og regnskapsmessig. Men vi har også noen mindre områder som det også ofte knyttes risiko til, og det er bl.a. når de ansatte håndterer andres penger, som håndtering av penger for gamle, syke og psykisk utviklingshemmede. Rutiner for håndtering av gavemidler på sykehjem kan også være et aktuelt tema for intern kontroll. Det er ikke gjennomført noen kontroller mot intern kontroll i Eidskog tidligere.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
IKT-sikkerhet	Dette er et generelt risikoområde, og kan omfatte mange ulike prosesser.	Ingen spesielle tiltak notert.	Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene.

Samlet vurdering:

IKT-området er et komplisert område hvor det kreves mye ressurser og kompetanse for å holde tritt med utviklingen. IKT-sikkerhet er også et område som det har vært avdekket mangler på i andre kommuner. Dette er et omfattende område og kan bl.a. omfatte tilganger/avganger, fysisk sikkerhet (brann, vannskade, låsing osv.) og at systemene fungerer som de skal. Eidskog kommune er ikke med i noe IKT-samarbeid (HIKT), som flere av kommunene i regionen er. Dette er et viktig område for alle kommunene og vi mener at dette bør prioriteres i perioden.

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Kultur og holdninger	Dette er et generelt risikoområde, og kan omfatte mange ulike prosesser.		Dette er et vesentlig område, ut fra alle perspektivene.

Samlet vurdering:

Dette er et risikoområde som kan ha likhetstrekk med brukerperspektiv og tillitsskapende forvaltning (jf. forvaltningsrevisjonen fra 2013), men kan også vinkles mot å vurdere kompetanse, engasjement, etiske holdninger, arbeidsmiljø/ytringsfrihet osv.

Område/oppgave	Vurdering av risiko - Overholdelse av lover og bestemmelser - Økonomi - Produktivitet - Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Sykefravær	Eidskog kommune har et høyt sykefravær.	Kommunen har stadig fokus på dette området.	Dette er et vesentlig område, både ut fra et brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv, kommunes økonomi og politiske perspektiv.

Samlet vurdering:

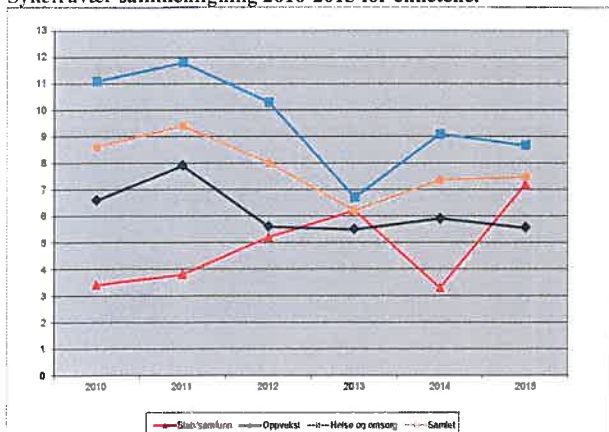
Følgene opplysninger har vi hentet fra kommunens årsberetning fra 2013- 2015²⁵ i forhold til sykefravær (det er ikke skilt mellom legemeldt sykefravær og egenmeldt sykefravær). Hva er årsaken til det høye sykefraværet? Det kan være aktuelt med en undersøkelse på dette området.

Sykefraværsutvikling fra 2010 – 2015	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alle ansatte	8,3	9,5	8	6,2	7,4	7,5

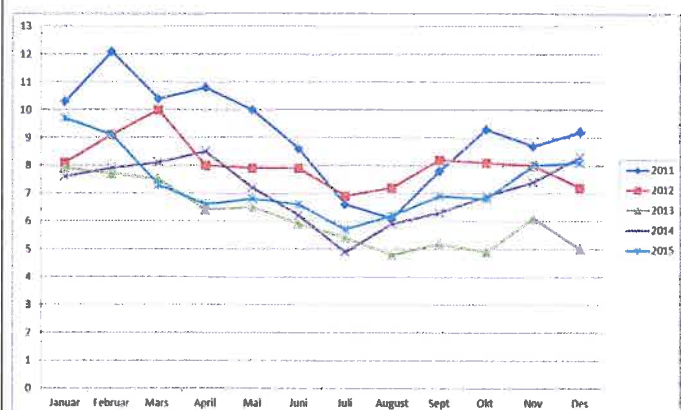
Det er mange årsaker til sykefravær, og det er også et fenomen som varierer fra kvartal til kvartal og periode til periode. Hvis en organisasjon stadig ligger over gjennomsnittet for landet eller tilsvarende organisasjoner, vil det kunne være aktuelt å vurdere dette nærmere. Det finnes mange naturlige årsaker, som generell belastende oppgaver (barnevern, sykehjem) eller det kan skyldes sammensetningen av bemanningen (eks. alder). Men er ikke årsaken åpenbar, kan det være nyttig å undersøke dette nærmere.

Sykefraværet har gått opp fra 7,4 % i 2014 til 7,5 % i 2015 for kommunen totalt.

Sykefravær sammenligning 2010-2015 for enhetene.

Sykefravær sammenligning 2011-2015 pr

Det kan se ut som det laveste fraværet var i 2013, og at sykefraværet har økt jevnt siden, selv om det har vært kortere perioder med lavere fravær.

²⁵ S. 26 2015, s.34 2013.

6 Eidskog Næringservice KF

Eidskog Næringservice KF (ENKF) ble etablert i 2001 for å jobbe med

- Næringsutvikling
- Eiendom, hovedsaklig kommunal eiendomsdrift for Eidskog kommune
- Bramiljø, som driver vask og renseri, renhold og uteareal
- Fjernvarme.

Fra 1.1.2016 ble foretaket omorganisert og de fleste tjenestene ble overført tilbake til kommunen. ENKF skal nå jobbe med næringsutvikling.

6.1 Organisering

Et kommunalt foretak har eget styre, men er ikke eget rettssubjekt, og kommunestyret er derfor foretakets overordnede organ. Pr. i dag har foretaket 2 ansatte. I 2015 hadde foretaket 37 ansatte. Sykefraværet i 2015 var på 4 %.

6.2 Økonomi

Foretaket fører regnskap etter regnskapsloven. Den økonomiske situasjonen for foretaket viser at det er et negativt resultat både i 2014 og i 2015. Det vises for øvrig til foretakets årsregnskap og årsberetninger for nærmere opplysninger om tall og virksomhet.

6.3 Tjenester

Ifølge foretakets hjemmeside, kan foretaket tilby (fra 2016)

- Veiledning og kontaktformidling for nye bedrifter
- Levering av fjernvarme til bedrifter og private i Skotterud sentrum
- Salg av tømmer og massevirke, samt virke til vedproduksjon
- Førstelinjetjeneste for næringsutvikling

På grunn av omorganiseringen ser vi ingen hensikt i å hente ut regnskapstall for 2015 for foretaket. Når det gjelder kostratall, har vi bare tatt ut tall for "Næringsutvikling". Eidskog bruker langt mindre på *Netto driftsutgifter på tilrettelegging og bistand for næringslivet pr innbygger*, men langt mer på landbruksforvaltning enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Kommune ligger på gjennomsnittet på *Brutto investeringsutgifter til kommunal næringsvirksomhet pr. innbygger, konsern*.

Tilrettelegging og bistand for næringslivet - nivå 2	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto driftutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb. (kr),	-201	36	41	58	70	94	172
Bto investeringsutg. til tilrettelegging og bistand for næringslivet pr. innb.,	0	0	2	186	213	102	317
Bto investeringsutg. til kommunal næringsvirksomhet pr. innb., konsern	0	0	168	193	154	98	139

Område/oppgave	Vurdering av risiko ▪ Overholdelse av lover og bestemmelser ▪ Økonomi ▪ Produktivitet ▪ Måloppnåelse	Risikoreduserende tiltak	Vesentlighet
Forholdet mellom kommunen og foretaket	Risiko for at det har skjedd feil i overføringen av verdier fra foretaket til kommunen.	Kommunen har jobbet mye med overføringen	Vesentlig ut fra et kommunes økonomi og politiske perspektiv..
Samlet vurdering: Overføringen av tjenester fra foretaket til kommunen skjedde ganske raskt. Det er mange prosesser ved en slik overføring, og en grundigere gjennomgang av det formelle og det økonomiske ville sannsynligvis være et nyttig prosjekt for kommunen.			

Vedlegg 1 – Informasjon om de ulike områdene/enhetene

Inndelingen i enheter/virksomheter osv. har vi i all hovedsak funnet på kommunens hjemmeside eller i kommunens årsberetning/årsmelding. Tallene som angir enhetens nettoutgifter for 2014 og 2015 og budsjett 2015 er hentet fra kommunens årsregnskap/årsberetning. Regnskap 2014 regnskap 2015 er ikke sammenlignbart på alle enheter på grunn av organisatoriske endringer i 2015. I all hovedsak trekker vi fram kostnadene, når vi beskriver enhetene nedenfor. Det meste av kommentarene til informasjonen i dette vedlegget er også lagt inn i kapittel 4 ovenfor.

Nøkkeltallene i tabellene (Kostra) har med tall for kommunen for 2013-2015, men når vi gjør sammenligninger med de øvrige i sammenligningsgruppen, som vi kaller det, bruker vi kun tallene for 2015. Det er viktig å presisere, at kostratall ikke er noen eksakt vitenskap, men avhenger selvsagt av kommunenes definisjon på hva som skal være med i de ulike kostrafunksjonene

Rådmannskontoret og stab

Under dette området finner vi:

- **Politiske organer**
- **Administrasjon**
- **Stab**

«Stab» er organisert på denne måten:

Vi har også tatt med noen regnskaps- og budsjett-tall på sentraladministrasjonen.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Totalt stab	24 478	27 270	27 341	24 854

Stab har et lite mindreforbruk i 2015 i forhold til regnskap 2014, og har også et mindreforbruk i forhold til budsjett 2015.

Vi har tatt med et par nøkkeltall som viser at Eidskog kommune ligger høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for det første måltallet, men ligger lavere enn landet på det andre måltallet.

Administrasjon, styring og fellesutgifter	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Brutto driftsutgifter, administrasjon og styring, i prosent av tot.brt. driftsut	6,5	7	8,1	8,1	6	6,4	6,1
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innb., konsern	4815	5205	6172	6379	4021	4266	4483

Samfunn

Under dette området finner vi enhetene:

- **Tekniske tjenester, inkludert landbruk**
- **Brannvern og feiing**
- **Kultur inkl. kulturskole og bibliotek**
- **Nav**

Når det gjelder **næringsutvikling**, så er dette nevnt under pkt. 6.3.

Tekniske tjenester

Ifølge kommunens årsregnskap for 2015 ser tallene for tekniske tjenester slik ut:

Netto utgift (i tusen)	R2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Teknisk avdeling				15 303
Teknisk/samfunnshus	39 828	42 306	42 021	
Brannvern og feiing	5 462	5 372	5 682	
Landbruksrådgivning	1 561	2 354	2 354	
Diverse samfunn	5 727	5 697	5 852	
Tiltak næringsformål				135

På grunn av omorganisering, er ikke regnskapstallene for 2015 sammenlignbare med regnskap 2014. I forhold til justert budsjett 2015 har brannvern/feiing og diverse samfunn et merforbruk, mens teknisk/samfunnshus har et mindreforbruk.

Teknisk avdeling omfatter følgende enheter/tjenester:

- Drift, vedlikehold og anlegg av veger og vann- og avløpsanlegg.
- Drift, vedlikehold og restaurering av kommunale bygninger.
- Oppmåling
- Geografisk informasjon.
- Informasjon rådgivning og saksbehandling
- Prosjektkontor bygg.
- Landbruk

Under dette området finner vi også enhetene (disse selskapene blir ikke vurdert nærmere i denne analysen)

- Glåmdal interkommunale Renovasjonsselskap (GIR IKS) et interkommunalt selskap som administrerer driften av **renovasjonsordningen** i Eidskog, Kongsvinger, Nord-Odal og Sør-Odal.
- Glåmdal interkommunale vann- og avløpssekselskap IKS (GIVAS IKS) er et interkommunalt selskap som administrerer driften av **vann- og avløpssektoren** i Grue, Kongsvinger, Eidskog og Nord-Odal.

Saksbehandling

Nedenfor følger noen tabeller med KOSTRA-tall for noen tjenester til saksbehandling.

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	Eidskog			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø i	0,88	1,05	1	1,12	1,14	1	0,94

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	Eidskog			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø	465	598	559	594	595	525	527
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger. Konsern. Kroner	111	123	152	217	217	200	237
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger., konsern	220	229	194	79	85	88	89
Brutto driftsutgifter til fysisk planlegging, kulturminnevern, natur og nærmiljø	668	766	747	988	1014	838	1154
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for områdereg. vedtatt av kommunen. Kalenderdager	..	1000	..	0	0	0	0
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. Kalenderdager	0	30	36	40	39	38	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	18	16	17	18	18	17	17
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	0	0	0	7	7	11	..
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom. Kalenderdager	48	..	46	51	51	66	..

Eidskog ligger noe lavere enn de øvrige på de fleste områder i tabellen, men for netto driftsutgifter til kart og oppmåling pr. innbygger, ligger Eidskog mye høyere.

Vi tar også med noen tall for landbruksforvaltning.

Tilrettelegging og bistand for næringslivet - nivå 2	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u. Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto driftutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling pr	292	299	267	98	114	216	181
Bto investeringsutg. til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikli	0	0	0	7	8	1	1

Drift og vedlikehold

I tabellene nedenfor har vi vist tall knyttet til "Kommunal eiendomsdrift" og "Klima og energi".

Eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale formålsbygg	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern	4608	4261	4517	4596	4567	4485	4347
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygge	219	218	294	247	242	315	231
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede net	8,9	8	7,9	8,7	8,7	8,5	7,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvadratme	885	837	891	1022	994	898	849
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per kvad	43	36	52	54	51	60	43
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadrat	54	17	56	96	89	77	61
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter,	471	459	459	499	502	511	477
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konser	92	99	98	100	102	111	103
Brutto investeringsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i prosent av samle	7,1	8,7	39,3	41,1	40,4	37,6	39,8

Eidskog ligger på gjennomsnittet eller noe under på tallene for Eiendomsforvaltning.

3Vi tar også med noen tall for klima/energi, hvor det framgår at Eidskog bruker en god del mer på energikostnader pr. innbygger, enn de øvrige i sammenligningsgruppen, men pr. kvadratmeter ligger Eidskog under de øvrige.

Klima og energi	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Kommunale energikostnader, per innbygger, konsern	775	734	1140	765	811	920	983
Andel energikostnader i prosent av kommunens samlede brutto driftsutgifter, kon	1	0,9	1,4	1	1,1	1,2	1,2
Herav energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konser	99	98	86	100	102	111	103

Vi tar også med noen tall for samferdsel under dette området.

Samferdsel	0420 Eidskog			EAK Landet	Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., samferdsel i alt, konsern	1117	1324	1294	732	868	720	1268
Nto. dr.utg. i kr pr. innb., komm. veier og gater, konsern	1117	1340	1290	821	948	779	1237
Nto. dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	52496	62669	59594	108947	113258	73636	92747
Kommunalt tilskudd i kr pr. km privat vei	..	..	..	5702	5702	4321	1733
Korr. bto. dr.utg. i kr pr. km komm. vei og gate, konsern	56556	66368	73970	127681	121640	72632	96765

Eidskog ligger noe høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen for netto driftsutgifter til samferdsel pr. innbygger. Men når vi ser på utgifter pr. km, ligger Eidskog en god del under de øvrige i sammenligningsgruppen.

Selvkost

Dette er VAR områder (vann/avløp/renovasjon) og feiing. I tabellene nedenfor, har vi tatt med nøkkeltall for vann og avløp. Når det gjelder utgifter, så er ikke disse tatt med her, heller ikke inntekter. en oversikt over gebyrer/brukerbetalingen følger deretter.

Vann	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	3,4	3,2	..	84,7	82,7	71,2	..
Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler	0	..	100	..	..	..	..
Forsyningssikkerhet, vann	0,47	0,02	..	0,66	0,7	0,99	..
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	0	0	..	0,21	0,24	0,16	..
Andel av husholdningsabonnentene som har installert vannmåler	5,3	0,05	..	0,69	0,68	0,76	..
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (totalt)	26	27	..	33	32	30	..
Gjennomsnittlig årlig avbruddstid i vannforsyningen (ikke-planlagt)	1	16	..	29	29	30	..
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	207	152	..	207	214	186	..
Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	3,4	3,2	..	84,7	82,7	71,2	..
B7. Andel av total vannleveranse til lekkasje	0	..	..	..	..	..	..
Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/d)	0,47	0,02	..	0,66	0,7	0,99	..

Det er dessverre få tall registrert både i Eidskog og kostragruppe 11 i 2015.

Når det gjelder avløp, er det atskillig flere som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste, og 100 % har installert vannmåler.

Avløp	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	61,2	61,6	62,3	84,2	82,2	69,9	..
Andel av husholdningsabonnentene på avløp som har installert vannmåler	100	100	100	..	..	..	..
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb)	1524	1376	0	1636	1697	2213	..

Nedenfor følger en oversikt over gebyrsatser for vann, avløp og feiing.

Gebyrsatser - brukerbetaling	Eidskog			EAK Landet	EAKUO Landet uten Oslo	EKA04 Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	2365	2499	2218	3377	3381	3605	2982
Tilknytningsgebyr vann - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	14240	..	..	..	..	..	..
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	5250	5835	5835	3781	3784	4738	3574
Tilknytningsgebyr avløp - én sats (gjelder rapporteringsåret+1)	23087	..	..	..	..	..	..
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	45875	32115	33720	59663	59429	37361	..
Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	9502	9045	9490	12362	12335	11437	..
Standardgebyr for oppmålingsforetning for areal tilsvarende en boligtomt 750 m2	17063	14845	15590	16015	15988	15063	..
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	475	516	546	431	432	470	412

Vi har ingen sammenligningstall for tilknytningsgebyr for de øvrige i sammenligningsgruppen. Eidskog ligger lavere på årsgebyr for vann og saksbehandlingsgebyrer, og høyere i forhold til årsgebyr avløp og feiing i forhold til de øvrige i sammenligningsgruppen.

Vi tar også med ekstra tall for renovasjon, hvor årsgebyr for avfall ligger litt lavere i Eidskog enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Avfall og renovasjon	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Finansiell dekningsgrad - avfall	100	97	100	92	90	93	78
Selvkostgrad	100	97	100	99	99	100	100
Gebyrinntekter per innbygger	951	980	1040	..	..	..	..
Gebyrgrunnlag per årsinnbygger for kommunal avfallshåndtering (kommune)	954	1013	1040	..	..	..	..
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	1923	1997	1645	2618	2616	2342	2616
Husholdningsavfall per årsinnbygger (kommune)	416	427	431	..	..	..	..

Brannvern og feiing

Regnskapstallene for brann og feiing ser slikt ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Brann og feiing	5 462	5 372	5 682	4 757

Regnskapstallene for viser et merforbruk i forhold budsjett 2015 og også i forhold til regnkap 2014.

Vi har ikke så mange tall i forbindelse med brann og beredskap, men tar med en oversikt over netto driftsutgifter til pr. innbygger for alle kommunene i regionen, samt landet og Hedmark. I denne sammenhengen ligger Eidskog nest høyest i regionen, og ligger godt over gjennomsnittet for Hedmark.

Brann og beredskap	Kong-svinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler	Landet	Land uO	Hedmark
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	916	668	626	886	856	731	822	680	702	590

Gebyrene for feiing er omtalt ovenfor under teknisk drift.

Kultur

Under dette området har vi tatt med enhetene/tjenestene

- **Kultur** med arbeidsområdene Bibliotek, Kultur, Kulturvern.

Regnskapsmessig nettoutgift er som følger for disse områdene:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Kultur	3 469	3 768	3 702	6 568
Kulturskole ungdom og frivillighet	3 143	3 757	3 576	
Kulturskole				2 639

Det er litt vanskelig å sammenligne med 2014, men regnskap 2015 har mindreforbruk i forhold til budsjett 2015.

Kultur	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1191	1445	1464	2030	1991	1834	1878
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	240	228	246	270	273	282	269
Besøk i folkebibliotek per innbygger	..	6,5	5,6	4,4	4,6	5	4,2
Netto driftsutgifter til kommunale kultur- og musikkskoler per innbygger	351	410	471	262	287	297	392
Netto driftsutgifter til idrett per innbygger	35	4	-1	180	188	171	140
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	253	211	233	193	156	164	100

Eidskog bruker litt mindre i netto driftsutgifter for kultursektoren og bibliotek pr. innbygger enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Aktivitetstilbud til barn og unge, og til kommunale kultur- og musikkskoler ligger en del høyere enn de øvrige.

Vi tar også med kirke under dette området, som viser at Eidskog ligger i overkant av gjennomsnittet av de øvrige i sammenligningsgruppen.

Kirke	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner	577	595	627	552	587	592	667

NAV kommune

Her er regnskapstall for NAV:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
NAV	18 308	15 136	15 136	23 188

Det er en reduksjon i nettoutgiften fra 2014 til 2015, men det er et merforbruk på nesten 3 millioner kroner i forhold til budsjett 2015.

Nøkkeltallene finner vi her:

Sosialtjenesten	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger, konsern	2994	3007	3276	2227	1966	2320	1842
Netto driftsutg. til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	5,7	5,3	5,9	4,2	3,8	4,4	3,3
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år, konsern	5041	5053	5501	3618	3243	3897	3133
Netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggende arb. pr. innb. 20-66 år, konsern	1617	1663	1774	1317	1216	1302	1426
Andel netto driftsutg. til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, konsern	32,1	32,9	32,3	36,4	37,5	33,4	45,5
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år, konsern	2872	2805	3122	1738	1616	2271	1544
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp, konsern	57	55,5	56,8	48	49,8	58,3	49,3
Sosialhjelpsmottakere	278	305	280	313	269	..	..
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere	4,4	4,9	4,6	2,6	2,5	..	..
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker, konsern	39647	36384	44732	44153	41225	..	..
Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker, konsern	27396	22974	25925	46771	40931	..	..
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	7272	8225	7811	..	..	..	..
Sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	97	105	114	113	92	..	..
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	43,9	47,5	42,5	47,9	46,5	..	..

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger ligger vesentlig høyere i Eidskog enn i de øvrige i sammenligningsgruppen, det samme gjør netto driftsutgifter i prosent av netto driftsutgifter samlet. Eidskog ligger generelt høyere enn de øvrige. Men når vi ser på korrigerte driftsutgifter pr. mottaker og andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde, så ligger Eidskog lavere enn landsgjennomsnittet. Vi mangler dessverre tall for Hedmark og KG 11.

Oppvekst og læring

Under dette området finner vi enhetene:

- Magnor oppvekstområde
- Skotterud oppvekstområde
- Eidskog ungdomsskole

- Helsestasjonen
- Barnevern
- Kulturskolen
- Eidskog PPT
- Glåmdal interkommunale **voksenopplæring** IKS (GIV-IKS) eies av Hedmark fylkeskommune og kommunene Kongsvinger, Eidskog, Grue, Våler, Sør-Odal og Nord-Odal. Dette området belyses ikke nærmere i denne analysen.

På grunn av at vi ikke har KOSTRA-tall for hvert oppvekstområde, velger vi å dele dette området i fire, **barnehager, skoler (+SFO og kulturskolen) helsestasjon og barnevern.**

Totalt ser nettoutgiften slik ut for oppvekst og læring, men tallene kommer også igjen nedenfor, relatert til de ulike enhetene/tjenestene.

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Oppvekst og læring	106 004	107 518	107 497	124 608

Inkludert i dette er

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Fellestjenester skole/barnehager	15 268	16 204	18 848	11 259

Det er en stor reduksjon i nettoutgiften fra 2014 til 2015 både for totaltallene og fellestjenestene, og det er også et lite mindreforbruk i forhold til budsjett 2015.

Barnehager

Eidskog kommune har følgende barnehager:

- Magnor barnehage med 4 avdelinger
- Skotterud barnehage med 2 enheter fordelt på 7 avdelinger (4 avdelinger på Skotterud, 3 avdelinger på Matrand.

I tillegg har Eidskog 2 private barnehager, Eidskog naturbarnehage på Vestmarka og Skotterudløkka barnehage.

Nettoutgiften for barnehager ser slik ut:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Barnehager	20 888	21 147	21 147	32 449

Det er et mindreforbruk på 12 mill. fra 2014, og et mindreforbruk på omtrent 300' i forhold til budsjett.

Her har vi tatt med noen nøkkeltall for barnehager:

Barnehager	Eidskog	Eidskog	Eidskog	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern	116716	126374	136033	131858	130606	118303	128614

Barnehager	Eidskog	Eidskog	Eidskog	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,1	85,6	92,2	90,4	91	91,5	91,1
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	90	80,8	80,9	50,7	49,6	58,5	51,8
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage, konsern	153087	179017	168615	181752	178464	158773	172925
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	37,5	41,4	43,1	36,1	36,4	34,5	37,1
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	96,8	100	100	91,8	92,6	94,5	93,4
Andel ansatte menn til basisvirksomhet i barnehagene	9,9	12,5	8,3	8,8	7,7	7,2	5,4
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet, alle barnehager	11656	13284	13153	13041	13033	12639	12812
Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) pe	..	83742	167318	78115	88556	..	103746
Utgifter til kommunale lokaler og skyss per barn i kommunal barnehage (kr), kon	18077	20983	21291	17229	17102	14064	14400

Eidskog ligger over alle sammenligningsgruppene på nesten alle måltallene, med unntak av gjennomsnittet for landet på *Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager, konsern* og for *Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage*, der Eidskog ligger omtrent midt på treet sammenlignet med de øvrige. De ligger langt over de andre på korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn.

Skoler

Eidskog kommune har følgende skoler:

- Magnor skole
- Skotterud skole
- Eidskog ungdomsskole
- Kulturskolen.

Eidskog kommune har også en privat skole (Montessori).

Her er tallene for skolene:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Barneskoler	29 847	30 717	30 369	36 871
Ungdomsskolen	23 801	23 471	23 738	29 117
SFO				1 163

Ingen av disse områdene har merforbruk i forhold til justert budsjett 2015 og det er også redusert nettoutgift fra 2014 til 2015.

Vi har valgt å vise noen nøkkeltall for grunnskoleopplæring, skolefritidsordning (SFO), spesialundervisning og skoleskyss.

Grunnskole	Eidskog	Eidskog	Eidskog	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samle	22,7	21,4	21,2	23,3	24,1	22,6	24,2
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), i prosent av samlede netto driftsutg	1,2	1,1	1,1	0,5	0,5	0,8	0,7

Grunnskole	Eidskog	Eidskog	Eidskog	Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger, konsern	12035	12184	11823	12335	12617	11896	13622
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger, konsern	617	625	621	250	267	418	383
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år, konsern	6101	5301	5571	3615	3244	2964	4397
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	7,2	8,5	7,3	7,9	7,9	7,2	8,2
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	12,4	14,1	15,5	17,5	17,6	16,1	19,5
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	59,2	59,1	58,8	21,5	23,2	34,9	35,4
Andel elever i kommunal SFO med 100 prosent plass	32,9	28,6	39,8	56,5	54,4	49,8	39,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per	114774	121149	124927	115559	114713	118251	120209
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev, konsern	89203	94914	98470	88276	88320	92108	94886
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. bruker	33204	31315	33935	27615	26906	25016	27612
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	12,8	12,9	12,4	13,7	13,5	12,9	12,4
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	37,3	36,7	39,3	40,8	40,7	40	..
Andel avtalte årsverk i grunnskolesektor, konsern	17,6	17,4	17,4	25	24,9	21	23,3
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	75,7	77,8	77	85,8	87	88,9	87,7

For korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev ligger Eidskog høyere i forhold til de øvrige. For netto driftsutgifter til **skoleskyss** pr. innbygger ligger Eidskog en del over gjennomsnittet for de øvrige i sammenligningsgruppen. Det samme gjelder for netto driftsutgifter til **skolefritidstilbud** pr. innbygger, og også når vi ser på driftsutgifter pr. bruker. Andel elever som får **spesialundervisning** i Eidskog ligger en god del lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen, med unntak av gjennomsnittet for Hedmark. Andel lærere med høyere utdanning er litt lavere i Eidskog enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

I forhold til de øvrige kommunene i distriktet her i 2015, så er oversikten slik for noen av tallene:

Grunnskole alle kommuner	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samle	23	22,7	25,3	21,2	19	18,9	25
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,3	7,3	5,7	7,3	9,2	7,5	13
Andel elever i kommunal SFO med 100prosent plass	52,2	50	70,9	39,8	5,6	54,1	39
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,1	14,8	12,6	12,4	12,6	13,3	11,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	40,6	39,1	39,2	39,3	38,4	38,9	39,7
Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	82,4	86,6	82	77	94,8	89,6	89,3

Eidskog ligger omtrent midt på treet i forhold til netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter. Det samme gjelder for gjennomsnittlig gruppestørrelse. Eidskog ligger lavest på andel lærere med høyere utdanning og de ligger midt på treet når det gjelder grunnskolepoeng²⁶. Vi tar også med en oversikt over brukerbetaling SFO for kommunene i regionen, med eksempel ukentlig oppholdstid pr uke på 10 timer. Eidskog ligger her nest lavest i regionen.

²⁶ Grunnskolepoeng blir regnet ut ved at alle de avsluttende karakterene som er førte på vitnemålet, skal legges sammen og deles på antall karakterer, slik at en får et gjennomsnitt. Etterpå skal en gange gjennomsnittet med 10.

Brukerbetaling SFO	Kongsvinger	Nord-Odal	Sør-Odal	Eidskog	Grue	Åsnes	Våler
Foreldrebetaling SFO: ukentlig oppholdstid 10 timer, i kroner per måned	1793	1380	1509	1310	1200	1870	1555

Skoleresultater

Når det gjelder andre nøkkeltall knyttet til skolesektoren, så har vi et annet nettsted, kalt skoleporten²⁷. Dett er tall for 2015/2016 og angir resultatene ved utgangen av 10. klassetrinn.

Indikator og nøkkeltall	Eidskog kommune	Hedmark fylke	Nasjonalt
Driftsutgifter per elev	120 608	112 454	108 511

I denne sammenligningen ligger Eidskog over Hedmark og nasjonalt nivå på driftsutgifter pr. elev.

Vi har tatt med en oversikt over grunnskolepoeng²⁸ for alle skolene i distriktet, pluss Hedmark og nasjonalt, trinn 10 begge kjønn.

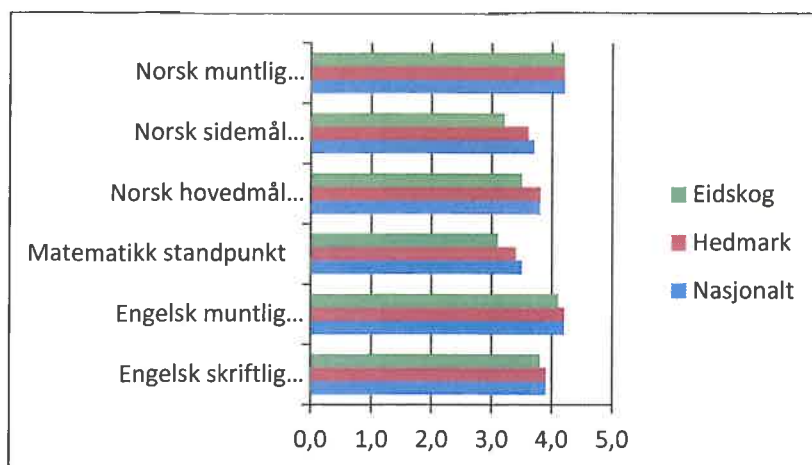
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Nasjonalt	40,0	40,1	40,4	40,8	41,2
Hedmark	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Eidskog	39,1	39,2	39,3	40,0	40,4
Grue	39,2	39,4	36,7	38,4	38,6
Kongsvinger	39,7	38,0	39,0	40,6	39,2
Nord-Odal	40,0	40,5	36,3	39,1	38,4
Sør-Odal	37,2	39,7	41,0	39,2	40,2
Våler	37,8	37,0	39,1	39,7	36,5
Åsnes	37,7	37,6	38,0	38,9	39,7

Som vi ser, ligger Eidskog på topp på resultatet i 2015-2016, men noe under nasjonalt. Det har vært jevn stigning siden 2011.

Standpunktkarakteren gir informasjon om kompetansen til eleven ved avslutninga av opplæringa i faget. Nedenfor har vi tatt med en oversikt over standpunktkarakterer i noen av fagene på 10 trinn, for Nasjonalt, Hedmark og Eidskog for året 2015-2016.

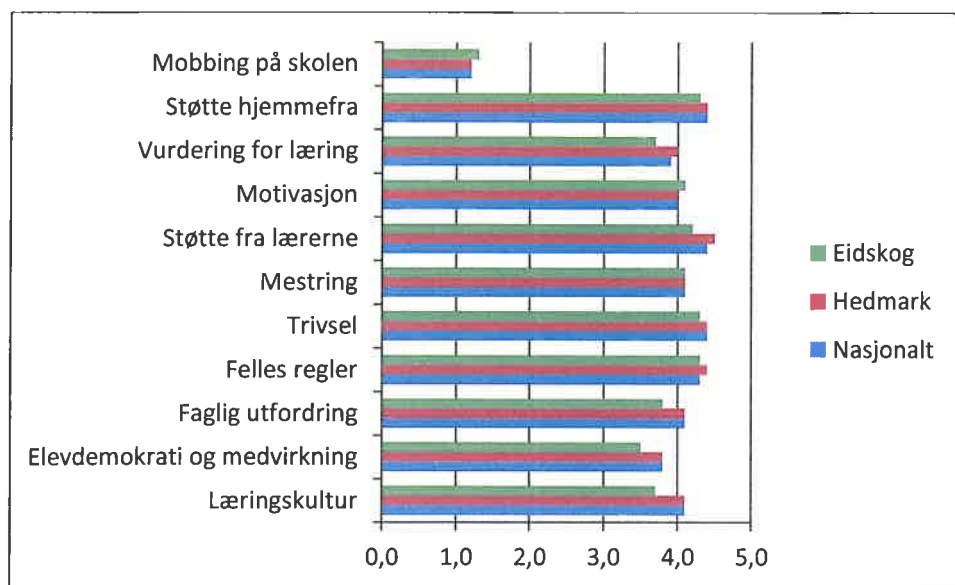
²⁷ <http://skoleporten.udir.no/>

²⁸ Grunnskolepoeng regnes ut ved at alle avsluttende karakterer som føres på vitnemålet, legges sammen og deles på antall karakterer slik at en får et gjennomsnitt. Deretter ganges gjennomsnittet med 10. Elever som har færre enn halvparten gyldige karakterer er ikke med i beregningene

Her ser vi at Eidskog ligger likt med Hedmark og nasjonalt på norsk muntlig, men ligger under de øvrige på de andre fagene.

Vi har også tatt med en oversikt over elevundersøkelsen fra 2015-2016. Skala 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent).

Mobbing har en litt mindre positiv verdi i Eidskog enn Hedmark og nasjonalt. Eidskog ligger derimot godt an på motivasjon og likt med Hedmark og nasjonalt på mestring. For de øvrige måltallene ligger Eidskog under de øvrige, med unntak av «felles regler» hvor de ligger likt med nasjonalt.

Helsestasjon/skolehelse/miljø

Helsestasjon er ikke så stort område, men vi tar med regnskapstallene her:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Helsestasjon/skolehelse/miljø	2 394	2 698	2 881	2 664

Her er det mindreforbruk både i forhold til budsjett 2015 og regnskap 2014.
Her er noen nøkkeltall knytte til helsestasjon/skolehelse:

Helsetjenester	0420 Eidskog			Land et	Landet uten Oslo	Hedm ark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Helsestasjon og skolehelse							
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år, konsern	9325	9555	9481	7907	7797	9908	8593
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år, konsern	1918	2134	1956	2137	2173	2437	2201
Årsverk i alt pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	162,7	172,3	203,4	125,7	121,5	157,9	159,8
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	3,4	3,5	3,7	6	5,7	7,5	6,8
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	33,9	32,5	37	69	66,7	86,5	81,6
Brutto driftsutgifter per innbygger 0 - 5 år. Helsestasjons- og skolehelsetjeneste., konsern	10498	10325	9863	8708	8560	10793	10375

På nøkkeltall for årsverk i alt pr. 10 000 innbygger 0-5 år og, ligger Eidskog høyest i sammenligningsgruppen. For *Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år*, konsern ligger Eidskog lavest i sammenligningsgruppen. Kommunen ligger også lavest på årsverk pr. 10 000 innbyggere 0-5 år til leger og helsesøstre.

Barnevern

Barneverntjenesten har følgene regnskaps- og budsjett-tall:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Barnevern	10 968	10 015	10 015	10 581

Her er det et lite merforbruk både i forhold til budsjett 2015 og regnskap 2014.

Her en nøkkeltall for barneverntjenesten:

Barnevern	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter til sammen per innbygger, konsern	1522	1705	1801	1810	1825	1985	1881
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten, konsern	8050	9300	10369	8371	8331	10184	8679
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet, konsern	67007	65444	71844	110426	109877	..	..
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244), konsern	32,8	35,1	32,5	31,8	30,8	23,4	29,4
Andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	26,7	22,5	26,5	11,6	11,5	11,7	10,5
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	40,5	42,4	41	56,6	57,7	64,9	60,1
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	7,2	9,2	8,4	4,5	4,4	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	8,5	9,4	11,2	4,8	4,8	..	..
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år	6,3	6,9	8,1	3,7	3,7	..	..
Brutto driftsutgifter per barn (funksjon 244), konsern	28775	29142	31584	44505	43159	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251), konsern	30976	28047	29030	33522	33347	..	..
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252), konsern	218556	213818	261056	373066	376798	..	..
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk	17,8	21,6	19,2	16,1	16,2	..	..
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	81	84	89	83	82	81	77
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	68	37	35	86	86	..	..
Andel undersøkelser som fører til tiltak (funksjon 244)	50	44,4	57,8	41,7	42,8	..	..

Barnevern	Eidskog			Landet	Landet uten Oslo	Hedmark	KG 11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
System for brukerundersøkelser i barnevernstjenesten	0	0	0	..	..	..	..
Benyttet brukerundersøkelse siste år	0	0	0	..	..	..	..
Innført internkontroll i barnevernstjenesten	1	1	1	..	..	..	..

For netto driftsutgifter (funksjon 244, 251 og 252) per barn i barnevernet ligger Eidskog lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen (dvs. vi mangler tall for Hedmark og KG 11). På netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten og andel netto driftsutgifter til barn som ikke er plassert av barnevernet ligger Eidskog høyere. Ellers ligger Eidskog på nivå med de øvrige i sammenligningsgruppene. Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk er høyere i Eidskog enn i gjennomsnittet for landet.

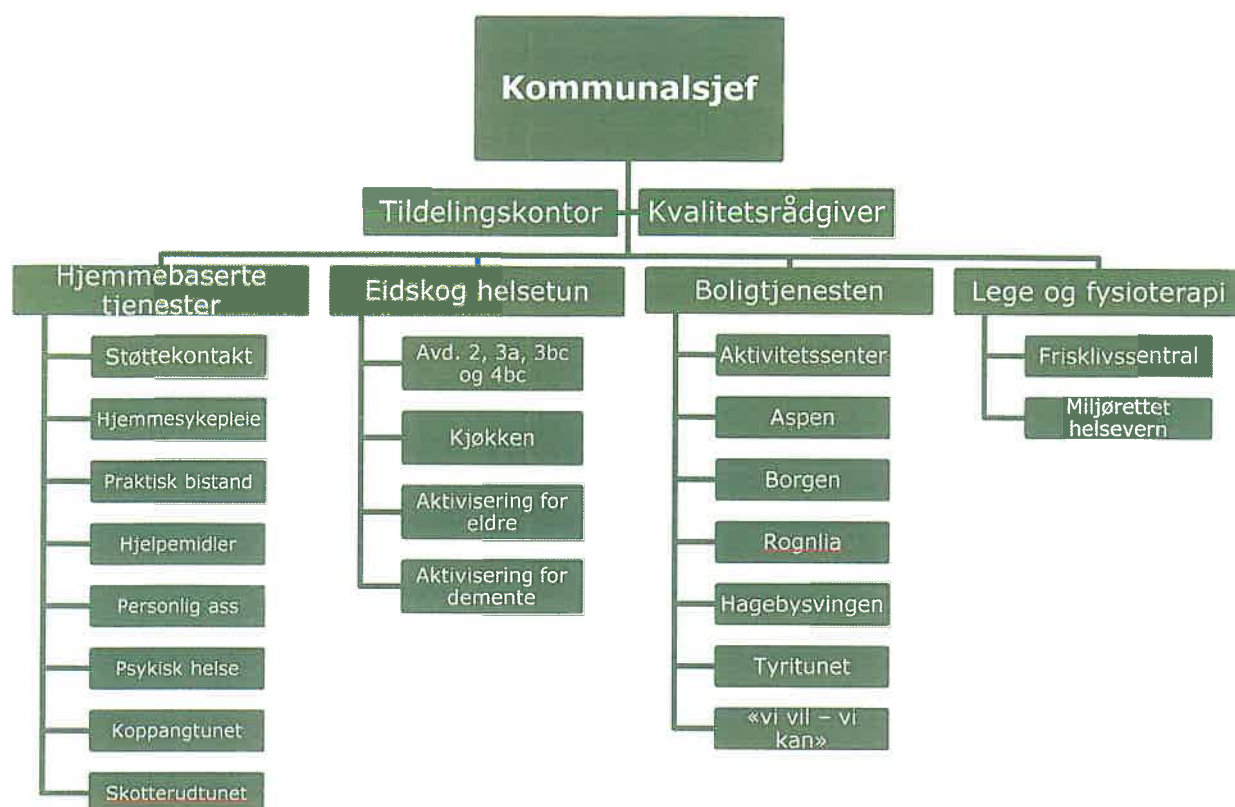
Helse og omsorg

Totalt ser nettoutgiften slik ut for helse og omsorg:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Helse og omsorg	141 589	146 219	140 653	158 081

I regnskap 2014 og opprinnelig budsjett 2015 har vi trukket ut NAV, som er flyttet til Samfunn. Dette er det klart største området, beløpsmessig. Regnskap 2015 har en reduksjon i forhold til regnskap 2014, og en besparelse i forhold til justert budsjett. Tallene kommer også igjen nedenfor, relatert til de ulike enhetene/tjenestene.

Helse og omsorg består av **Hjemmebaserte tjenester, Eidskog helsetun, Boligtjenesten og Lege og fysioterapi**. I tillegg ligger **tildelingskontoret og kvalitetsrådgiver** under dette området. Vi viser organisasjonskartet for dette området, da det består av mange tjenester:

Her tar vi med følgende økonomisk oversikt:

Netto utgift (i tusen)	R 2015	JB 2015	OB 2015	R 2014
Eidskog helsetun (inkl.kjøkken)	47 220	44 064	40 501	53 060
Boligtjenesten	31 914	38 053	36 597	23 198
Hjemmetjenesten	51 198	51 451	54 074	54 067
Lege og fysioterapi	11 255	12 651	9 484	
Sum helse				22 384

Det er litt vanskelig å sammenligne tallene mot 2014 på grunn av omstrukturering av tallene. I forhold til justert budsjett 2015, har Eidskog helsetun et merforbruk og boligtjenesten en mindreforbruk.

Her har vi hentet ut noen kostratall for omsorgstjenester.

Omsorgstjenester	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Netto driftsutgifter helse og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter, konsern	47,5	47,1	47	30	30,9	38,5	33,4
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	34,4	37,6	40,2	44,9	44,4	48,1	41,9
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo, konsern	57,5	60,3	57,2	49,6	50,3	47	53,4
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten, konsern	27906	27798	27112	15904	16198	17943	18765
Andel legemeldt sykefravær av totalt antall kommunale årsverk i brukerrettet tjeneste	9,3	8,8	..	..	..	..	..
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester, konsern	379832	425639	383073	391611	392369	400350	384004
Lønnsutgifter pr kommunalt årsverk ekskl. fravær, pleie og omsorg, konsern	631944	685734	..	..	..	..	..
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester	271023	297825	252747	236939	237965	239631	242476

Omsorgstjenester	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
(i kroner), konsern							
Andel beboere i bolig til pleie- og omsorgsformål 80 år og over	55,7	56	57,1	38,5	39,2	38,8	44,7
Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning	65,9	64,8	59,5	51,8	51,7	35,5	50,8
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	7,9	8,1	7,5	3,6	3,9	2,2	5,2
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	13,8	14,2	14,4	18,5	18,1	18	17,4
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	95	94,7	96,1	95,9
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern	850469	941969	944875	1067592	1050987	1029890	1027924
Korr.bto.driftsutg, pleie, av korr.bto.driftsutg, institusjon, konsern	90,9	92,1	91,7	89,1	89,2	89,6	89,9
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter, konsern	..	12,3	12,8	13,2	13	13	13,1

Netto driftsutgifter til helse og omsorg i prosent av totale netto driftsutgifter ligger en del høyere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. For institusjoner (funksjon 253+261), ligger Eidskog litt under de øvrige i forhold til andel av netto driftsutgifter. Tilsvarende måltall for tjenester for hjemmeboende, andel av netto driftsutgifter pr. innbygger, der ligger Eidskog høyere. For korrigerte brutto driftsutgifter pr mottaker av pleie og omsorgstjenester ligger Eidskog litt lavere enn de øvrige i sammenligningsgruppen. Korrigerte brutto driftsutgifter pr plass til institusjon, der ligger Eidskog under gjennomsnittet og for tilsvarende tall for hjemmetjenester ligger de over. Andel plasser i enerom er 100 %, og det er bedre enn de øvrige i sammenligningsgruppen.

Vi har forsøkt å finne KOSTRA-tall for miljøarbeidertjenesten (tilrettelagte tjenester for voksne). Dette er ikke så enkelt. Vi har sendt forespørsel til SSB på dette og de svarer dette fortsatt ikke er klart.

Nøkkeltall for helsetjenester er her (skolehelse ligger under oppvekst ovenfor):

Helsetjenesten	Eidskog			Gj.snitt alle komm.	Gj.snitt landet u.Oslo	Gj.snitt Hedmark	Gj.snitt KG11
	2013	2014	2015	2015	2015	2015	2015
Helsetjeneste generelt							
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern	1898	2188	2087	2347	2383	2430	2612
Netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, konsern	3,6	3,8	3,7	4,4	4,6	4,6	4,6
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger, konsern	31	153	111	157	171	256	165
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	10,9	10,8	10,9	10,5	10,5	11	11,7
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	4	10,9	13,4	9	9,1	10,4	9,6
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 120 og 233	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,4	0,6
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	9,3	9,1	9,5	8,5	8,5	8,9	9,5
Andel timer av fysioterapeuter med fast lønn og turnuskandidater. Funksjon 241	100	24,2	41,4	30,8	31,1	21,9	30,8
Brutto driftsutgifter pr. innbygger. Funksjon 232, 233 og 241, konsern	2791	2959	2806	2973	3014	3172	3445

Netto driftsutgifter pr. innbygger, kommunehelsetjenesten, i Eidskog ligger noe under de øvrige i sammenligningsgruppen. Eidskog ligger lavere enn gjennomsnittet når det gjelder forebyggende arbeid pr. innbygger, og høyere på andel fysioterapiårsverk pr. 10 000 innbyggere.

1. januar 2012 trådte lov om folkehelsearbeid i kraft. Folkehelseprofilen²⁹ er et bidrag til fylkets arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i fylket og oppgaven med å understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. For nærmere opplysninger, se vedlegg 5.

²⁹ <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0420&sp=1&PDFaar=2016>

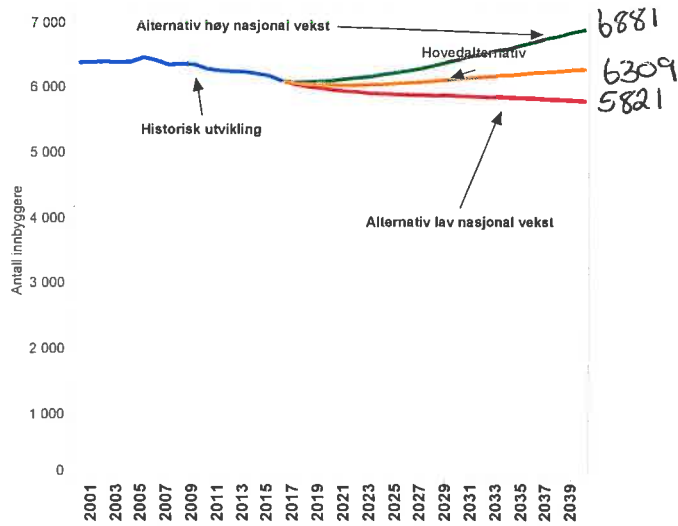
Oversikt over øvrige vedlegg

Vedlegg 2	Befolkningssammensetning og framskriving 2016, 2025 og 2040.
Vedlegg 3	Oversikt over hvem som tilhører kommunegruppe 11
Vedlegg 4	Diagram produksjonsindeksen.
Vedlegg 5	Folkehelseprofil for Eidskog

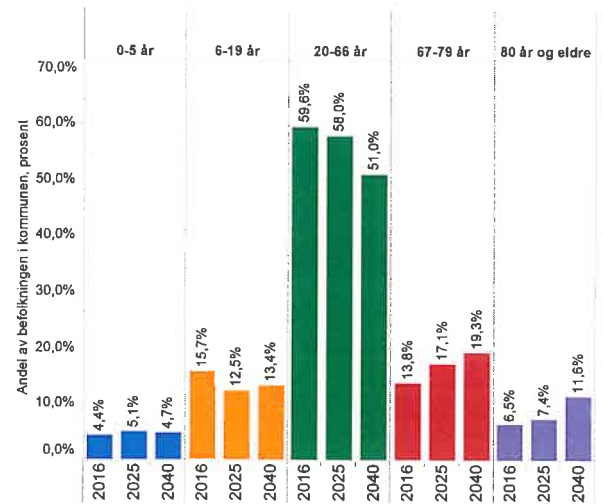
VEDLEGG 2

Veig kommune
Eidskog

Utviklingen i befolkningen 2000-2040. Ulike alternativer for befolkningsframskrivninger. Eidskog

Befolkningssammensetningen i 2016, 2025 og 2040. Hovedalternativet. Summerer seg til 100 % for det enkelte år. Eidskog

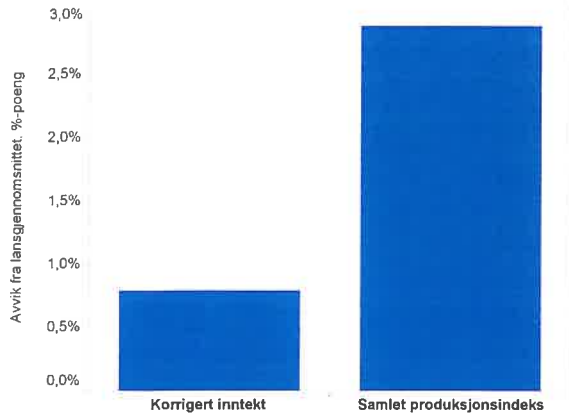
Kommunegruppe 11 (2013)

0123	Spydeberg	11
0128	Rakkestad	11
0420	Eidskog	11
0425	Åsnes	11
0428	Trysil	11
0517	Sel	11
0521	Øyer	11
0522	Gausdal	11
	Nordre	
0538	Land	11
	Nord-	
0542	Aurdal	11
0807	Notodden	11
0815	Kragerø	11
0819	Nome	11
0821	Bø	11
0901	Risør	11
0919	Froland	11
0926	Lillesand	11
1003	Farsund	11
1004	Flekkefjord	11
1032	Lyngdal	11
1160	Vindafjord	11
1216	Sveio	11
1219	Bømlo	11
1224	Kvinnherad	11
1235	Voss	11
1238	Kvam	11
1401	Flora	11
1439	Vågsøy	11
1443	Eid	11
1445	Gloppen	11
1516	Ulstein	11
1519	Volda	11
1532	Giske	11
1535	Vestnes	11
1539	Rauma	11
1554	Averøy	11
1566	Surnadal	11
1624	Rissa	11
1634	Oppdal	11
1640	Røros	11
1662	Klæbu	11
1703	Namsos	11

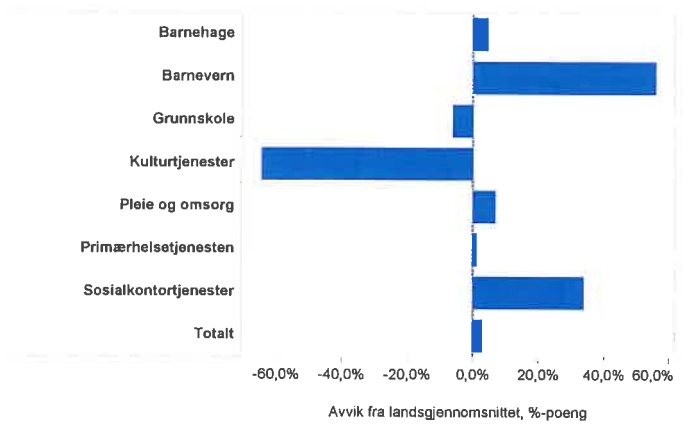
1751	Nærøy	11
1756	Inderøy	11
1805	Narvik	11
1813	Brønnøy	11
1860	Vestvågøy	11
1865	Vågan	11
1866	Hadsel	11
1870	Sortland	11
1871	Andøy	11
1924	Målselv	11
1933	Balsfjord	11

Velg kommune
Eidskog

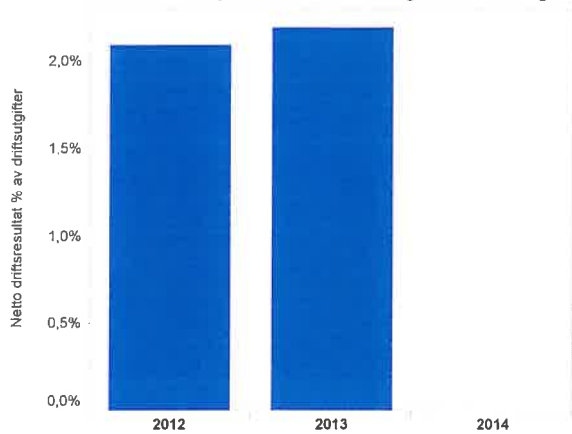
Korrigert inntekt og samlet produksjonsindeks. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Eidskog

Produksjonsindeksen. Tjenester. Avvik fra landsgjennomsnittet målt i prosentpoeng. Eidskog

Netto driftsresultat i prosent av driftsutgifter. Eidskog

PRODUKSJONSINDEKS

For nærmere opplysninger se Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi https://www.regjeringen.no/contentassets/5793ef452cd2404bafa23522921a1e1d/tbu_nov_2015.pdf Vedlegg 10.

Produksjonsindekser, frie inntekter per innbygger korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, og netto driftsresultat. Landsgjennomsnitt=100 for produksjonsindeksene og korrigert inntekt. Netto driftsresultat oppgitt i prosent av samlede driftsinntekter. Tall fra 2014

Tabell 2

Kommune	Barneh.	Gr.skole	Helse	Pl/oms.	Barnev.	Sosial	Kultur	Samlet	Korr. innt.	Netto dr.res.
Kongsvinger	95,7	98,9	87,4	96,4	131,5	122,2	65,9	98,0	95,4	0,9
Nord-Odal	99,1	93,5	93,3	97,4	118,7	131,2	66,6	97,9	97,8	3,1
Sør-Odal	107,3	105,7	101,4	95,9	121,4	131,0	64,8	102,4	98,4	-0,7
Eidskog	104,4	93,8	101,2	106,9	156,1	134,0	35,3	102,9	100,8	0,0
Grue	99,4	91,9	92,4	102,1	137,3	133,3	47,1	99,1	101,5	-1,1
Åsnes	105,5	97,7	111,1	105,9	132,5	141,6	50,8	104,5	98,4	-1,0
Våler	94,4	99,6	113,5	107,8	118,9	134,4	98,4	105,4	101,7	1,9

Tabell 2 rapporterer sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt for de 373 kommunene som inngår i analysen, samt fylkesvise gjennomsnitt. Både sektorindekser, samlet produksjonsindeks og korrigert inntekt er normalisert slik at veide gjennomsnitt (med antall innbyggere som vektor) er lik 100 for kommunene som inngår i analysen. Også de fylkesvise gjennomsnittene er veid med innbyggertall som vektor. I tillegg vises netto driftsresultat for 2014. For sektorindeksene og samlet produksjonsindeks indikerer en indeksverdi over 100 at tjenestetilbudet er bedre enn gjennomsnittet, mens en verdi lavere enn 100 indikerer at tjenestetilbudet er dårligere enn landsgjennomsnittet. En verdi på 110 indikerer for eksempel at tjenestetilbudet er 10 prosent bedre enn landsgjennomsnittet.

Det bør understrekes at produksjonsindeksene sier noe om nivået på produksjonen i forhold til størrelsen på målgruppen, og at de i seg selv ikke sier noe om hvor effektiv den enkelte kommune er. For at totalindeksen skal si noe om effektivitet må den relateres til hvor store ressurser den enkelte kommune disponerer, og delindeksene kan bare si noe om effektivitet dersom de relateres til hvor store ressurser som er allokeret til den enkelte sektor sett i forhold til målgruppen. En kommune med samlet produksjonsindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til de ressurser kommunen disponerer, og en kommune med delindeks lavere enn 100 vil kunne være effektiv dersom produksjonen er høy relativt til mengden av ressurser som er allokeret til sektoren.

Eidskog

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg **oversikt** over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, **jamfør lov om folkehelsearbeid**. Statistikken er fra siste tilgjengelige periode per oktober 2015.

Nye indikatorer i 2016:

- Valgdeltakelse ved valget i 2015
- Indikatorer fra Ungdata-undersøkelsen
- Overvekt inkl. fedme fra nettbasert sesjon
- Frafall etter foreldrenes utdanningsnivå (figur på midtsidene)

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Avdeling for helsestatistikk
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo
E-post: kommunehelsa@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg (ansv. redaktør)
Else-Karin Grøholt (fagredaktør)
I redaksjonen: Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: National Health Observatories, Storbritannia
Foto: Scanpix og Colourbox
Midtsidene: I samarbeid med Helsedirektoratet
Bokmål
Batch 0602161525.0602161705.0602161525.0602161555.06/02/2016
17:15

Elektronisk distribusjon:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Temaområdene er valgt med tanke på mulighetene for helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke opplysninger som er tilgjengelig på kommunenivå. Indikatorene tar høyde for kommunens alders- og kjønns sammensetning, men all statistikk må også tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- Valgdeltakelsen i kommunen var lavere enn i landet som helhet ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2015. Valgdeltakelse kan si noe om samfunnsengasjementet i kommunen.

Levekår

- Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt er høyere enn i landet som helhet. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Miljø

- Andelen personer som får vann fra vannverk som både har tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil drikkevannsløseleveranse ser ut til å være høyere enn landsnivået. Når man vurderer kommunens drikkevannsforsyning, må det tas hensyn til at statistikken omfatter den delen av befolkningen som får vann fra rapportpliktige vannverk, se indikatornummer 11, forsyningsgrad.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller tallgrunnlaget er utilstrekkelig for å vise tall på ensomhet. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klassetrinn og kjønn som er nødvendige bakgrunnsvariabler for å kunne sammenlikne mot landsnivået. I KommuneHelsa statistikkbank finnes tall som ikke er justert for disse bakgrunnsvariablene.
- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fornøyd med lokalmiljøet.

Skole

- Andelen 10.-klassinger som trives på skolen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet. Kommuneverdien kan imidlertid skjule stor variasjon mellom skoler. Tallene er hentet fra Elevundersøkelsen.
- Frafallet i videregående skole er ikke entydig forskjellig fra landsnivået. På midtsidene kan du se hvordan frafallet i kommunen varierer med foreldrenes utdanningsnivå. Frafall er en viktig folkehelseutfordring i hele landet.

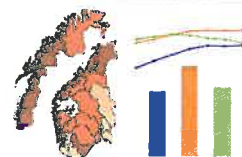
Levevaner

- Ungdata-undersøkelsen er ikke gjennomført i kommunen i perioden 2012-2014, eller det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er fysisk inaktive (andpusten eller svett sjeldnere enn én gang i uka).
- Andelen med overvekt inkludert fedme, ser ut til å være høyere enn i landet som helhet, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter (17 år).

Helse og sykdom

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper. Les mer om sosial ulikhet på midtsidene.

For flere indikatorer og mer detaljert statistikk se
KommuneHelsa statistikkbank,
khs.fhi.no

Utjevning av sosiale helseforskjeller: ikke bare hva vi gjør, men også hvordan

Alle faktorer som påvirker helsa, og som er sosialt ulikt fordelt i befolkningen, bidrar til å opprettholde sosiale ulikheter i helse. Ulikhetene varierer i tid og mellom ulike geografiske områder, og det forteller oss at det er mulig å redusere dem.

Sosiale ulikheter i helse vil si at vi ser systematiske helseforskjeller som følger inntekt og utdanningslengde. Forskjellene er uavhengige av kjønn og alder og gjelder blant annet forventet levealder, ulike sykdommer og levevaner som kosthold og røyking. De finnes i de fleste fylker og kommuner, men siden størrelsen på ulikhetene varierer, vet vi at det er mulig å redusere dem.

Helseforskjellene danner som regel en jevn gradient gjennom befolkningen. En gradient kan ses på som en stige og vil si at litt bedre sosioøkonomisk status gir (statistisk sett) litt bedre helse. Ikke bare har de nest fattigste bedre helse enn de aller fattigste. Vi ser også at de aller rikeste i gjennomsnitt har litt bedre helse enn de nest rikeste. Det samme gjelder når vi ser på sammenhengen mellom helse og utdanning; jo lengre utdanning, jo bedre helse.

Dersom vi skal utjevne helseforskjellene, må vi ha hele befolkningen i tankene. Et godt gjennomført tiltak kan samlet sett gi en betydelig folkehelsegevinst fordi det når frem til mange.

Tiltak kan være ment å treffe alle og gi mest nytte til de som har størst behov, men dersom en ikke undersøker og sikrer dette i den praktiske gjennomføringen kan resultatet bli at man forsterker i stedet for å utjevne helseforskjeller.

Vi kan se på helsen som endepunktet i en årsakskjede hvor grunnleggende sosiale forhold som utdanning og økonomi sammen med miljøforhold, levevaner og, til slutt, helsetjenester påvirker helsen.

Tiltak for å bedre helse og utjevne helseforskjeller kan settes inn på alle leddene i denne årsakskjeden. Nøkkelen til å redusere helseforskjellene ligger ikke i noen få enkelttiltak, men i sammensatt innsats.

Innsatsområder for utjevning

Figur 1 illustrerer eksempler på aktuelle innsatsområder for å redusere sosiale helseforskjeller. Første del av figuren omfatter innsatsområder for å redusere ulikhet i grunnleggende sosiale forhold. Videre kan man rette innsatsen mot ulikheter i levevaner, sosial støtte og andre fysiske og sosiale miljøfaktorer som mer direkte virker inn på helsen. Siste del av figuren peker på at helsetjenester kan demme opp for ulikheter skapt tidligere i årsakskjeden og at innsats på dette området også er aktuelt for å oppnå likeverdig helse.

Tiltak på det første leddet gir potensielt stor gevinst fordi det kan virke positivt på hele årsakskjeden - de retter seg mot «årsakene til årsakene».

Figur 2 viser forventet levealder i tre utdanningsgrupper. Tallene blir vist både for kommune, fylke og landet som helhet. Utdanningsforskjellene i dødelighet, og dermed forventet levealder, kan betraktes som sluttsammen av mange små og store faktorer gjennom hele livsløpet.

Virker dagens tiltak?

For å utjevne sosiale helseforskjeller trenger vi ikke nødvendigvis nye tiltak, men vi trenger å se på fordelingseffektene av det som allerede gjøres. Noen spørsmål som det kan være nyttig å reflektere over, er:

- Kan innsatsen eller tiltaket slå ulikt ut for ulike grupper?
- Er det økonomiske, sosiale eller fysiske barrierer som gjør at ikke alle kan nyttiggjøre seg tiltaket eller tjenesten?
- Krever bruk av tiltaket eller tjenesten spesielle kunnskaper eller ressurser som er ulikt fordelt i befolkningen?

Når man skal svare på disse spørsmålene er kunnskap om målgruppen og forhold i lokalmiljøet avgjørende. Eksemplene på neste side illustrerer hvordan et tiltak kan bli sosialt ulikt fordelt dersom det er opp til den enkelte å skaffe seg et gode.

Noen av eksemplene er basert på forskningsfunn og evalueringer, mens andre er lokale tiltak som ikke har vært evaluert.

Figur 1. Innsatsområder for å redusere sosial ulikhet i helse.

Eksempler: faktureringsrutiner, skolefrukt og leksehjelp

Lavinntektsusholdninger har større problemer med uforutsette regninger enn andre. En del kommunale avgifter og gebyrer faktureres ofte på årlig eller halvårlig basis og kan dermed komme som en stor og kanskje uforutsett utgift for en del husholdninger. Noen kommuner har endret faktureringsrutinene slik at man kan fakturere månedlig.

Tilskudd til kontingenter, utlån av utstyr og liknende tiltak kan gjøre det lettere for alle barn å delta på fotballtrening, kulturskole eller andre aktiviteter uavhengig av familiens ressurser. Figur 3 viser hvor mange dette kan ha betydning for i din kommune. Figuren viser andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Tallene vises også for fylket og landet som helhet.

En skolefruktordning som er gratis for alle, har vist seg å redusere sosial ulikhet både når det gjelder inntak av frukt og usunt snacks. Skolefrukt som må betales av foresatte, fører derimot til større sosiale forskjeller i fruktinntak.

Gratis leksehjelp er en ordning som ble innført for å redusere sosial ulikhet i læring, men en evaluering fra 2013 viste at den ikke bidro til dette. Hvorfor? Måten ordningen var innført på varierte mellom kommuner og skoler. Evalueringen antyder at de flinkeste elevene var de som best greide å benytte tilbudet.

Til sammenlikning viser forsøk med gratis kjernetid i barnehager at et systematisk og målrettet rekrutteringsarbeid var avgjørende for at også de barna som i utgangspunktet ikke gikk i barnehage skulle nyte godt av dette tilbudet.

Ulikheter i frafall

Figur 4 viser frafall i videregående skole fordelt etter foreldrenes utdanningsnivå.

På landsnivå ser vi i figuren at det er sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og frafall i videregående skole. Tallene er også vist for fylke og kommune. I vurderingen av disse tallene, er det viktig å være oppmerksom på at det også er forskjell i frafall mellom elever på yrkesfag og elever på studieforberedende fag, med høyere frafall blant yrkesfagelevne.

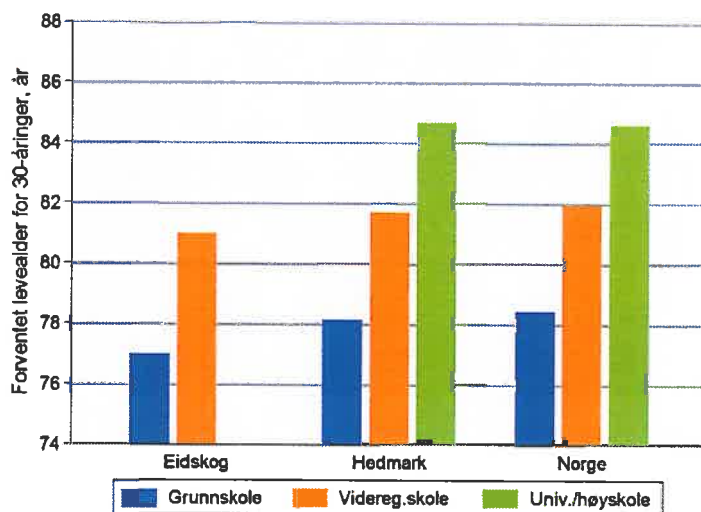
Gode faglige ferdigheter i grunnskolen øker sjansen for at eleven klarer å gjennomføre videregående skole. Arbeidet med å redusere frafall i videregående skole bør derfor starte i grunnskolen.

Kommunen kan også bidra ved å tilby flere lokale lærlingeplasser, enten direkte som arbeidsgiver, eller indirekte, ved for eksempel å stille betingelser til bedrifter i anbudskonkurranser.

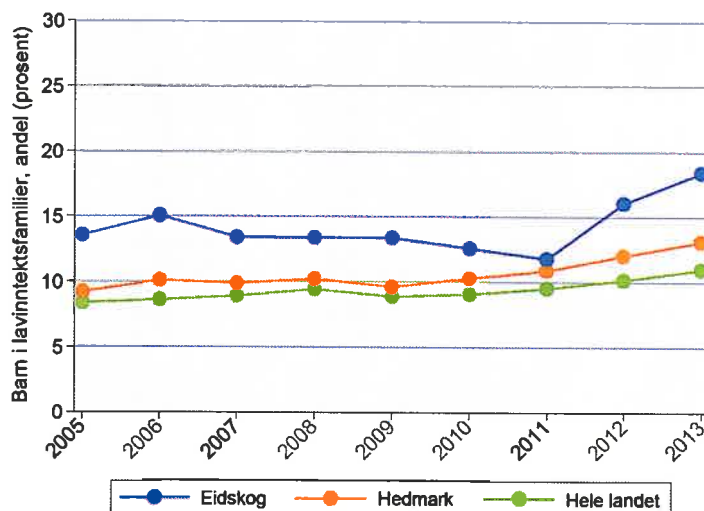
Finn en utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkehelseprofiler

Finn flere eksempler i Helsedirektoratets veivisere for lokalt folkehelsearbeid

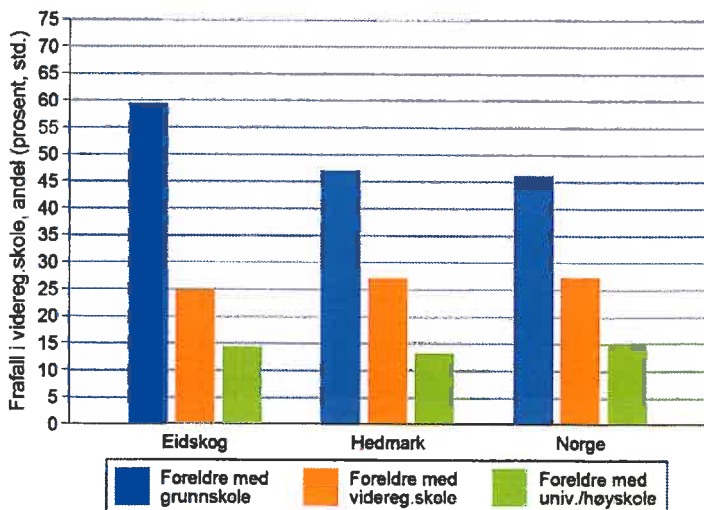
Figur 2. Forventet levealder ved 30 år etter utdanningsnivå (1999 - 2013).

Figur 3. Andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt.

Figur 4. Andel som har sluttet på/ ikke bestått videregående skole, status fem år etter påbegynt opplæring, etter foreldrenes utdanning (2012-2014).

Folkehelsebarometer for din kommune

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall i kommunen og fylket med landstall. I figuren og i tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenlignet med landet. For å se på utvikling over tid, se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no. Her finnes også statistikk uten alders- og kjønnsstandardisering. Forskjellen mellom kommunen og landet er testet for statistisk signifikans, se www.fhi.no/folkehelseprofiler

- Kommunen ligger signifikant bedre enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landsnivået
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

En «grønn» verdi betyr at kommunen ligger bedre enn landet som helhet, likevel kan det innebære en viktig folkehelseutfordring for kommunen da landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strække seg etter. For å få en mer helhetlig oversikt over utviklingen i kommunen kan du lage diagrammer i KommuneHelse statistikkbank. Les mer på www.fhi.no/folkehelseprofiler og se KommuneHelse statistikkbank, khs.fhi.no.

Folkehelsebarometer for Eidskog					
Tema	Indikator	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)
Befolkning	1 Befolkningsvekst	-0,54	0,37	1,1	prosent
	2 Personer som bor alene, 45 år +	28,7	26,7	25,6	prosent
	3 Valgdeltakelse 2015	55	60	60	prosent
Levekår	4 Vgs eller høyere utdanning, 30-39 år	68	79	83	prosent
	5 Lavinntekt (husholdninger), 0-17 år	18	13	11	prosent
	6 Inntektsulikhet, P90/P10	2,4	2,5	2,7	-
	7 Barn av enslige forsørgere	20	17	15	prosent
	8 Arbeidsledige, 15-29 år (ny def.)	4,4	3,2	2,7	prosent
Miljø	9 Uføretrygdde, 18-44 år	5,2	3,5	2,6	prosent (a,k*)
	10 God drikkevannsforsyning	98	85	92	prosent
	11 Forsyningsgrad, drikkevann	80	80	89	prosent
	12 Skader, behandlet i sykehus	13,3	11,9	12,8	per 1000 (a,k*)
	13 Ensomhet, Ungdata	-	17	18	prosent (a,k*)
Skole	14 Fornøyd med lokalmiljøet, Ungdata	-	66	70	prosent (a,k*)
	15 Medlem i fritidsorganisasjon, Ungdata	-	59	63	prosent (a,k*)
	16 Trives på skolen, 10. klasse	85	87	85	prosent (k*)
	17 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	42	25	25	prosent (k*)
	18 Laveste mestringsnivå i regning, 5. kl.	40	25	26	prosent (k*)
Levevaner	19 Frafall i videregående skole	28	24	24	prosent (k*)
	20 Fysisk inaktive, Ungdata	-	14	13	prosent (a,k*)
	21 Overvekt inkl. fedme, 17 år	30	25	21	prosent (k*)
	22 Alkohol, har vært beruset, Ungdata	-	16	14	prosent (a,k*)
	23 Røyking, kvinner	16	15	10	prosent (a*)
Helse og sykdom	24 Forventet levealder, menn	76,0	77,4	78,2	år
	25 Forventet levealder, kvinner	80,9	82,1	82,8	år
	26 Utdanningsforskjell i forventet levealder	-	5	4,8	år
	27 Psykiske sympt./lid, primærh.tj., 15-29 år	174	153	142	per 1000 (a,k*)
	28 Psykiske lidelser, legemiddelbrukere	157	132	130	per 1000 (a,k*)
	29 Muskel og skjelett, primærhelsetjenesten	281	280	262	per 1000 (a,k*)
	30 Hjerter- og karsykdom, beh. i sykehus	18,6	17,4	17,3	per 1000 (a,k*)
	31 Type 2-diabetes, legemiddelbrukere	54	42	35	per 1000 (a,k*)
	32 Lungekreft, nye tilfeller	58	53	55	per 100 000 (a,k*)
	33 Antibiotika, legemiddelbrukere	256	226	229	per 1000 (a,k*)
	34 Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	92,8	95,3	94,7	prosent

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2014, i prosent av befolkningen. 3. Avgitte stemmer i prosent av stemmeberettigede. 4. 2014, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utd.). 5. 2013, barn som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median. 6. 2013, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 7. 2012-2014, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 8. 2014, ledige per januar mnd. (ny def.) i prosent av befolkningen. Def. avviker fra SSBs. 9. 2012-2014, mottakere av varig uførepensjon. 10. 2014, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli (der minst 12 prøver er analysert) og stabil drikkevannsforsyning. Omfatter rapportpliktige vannverk. 11. 2014, befolkning tilknyttet rapportpliktige vannverk i prosent av totalbefolkningen. 12. 2012-2014, u.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 14. 2012-2014, u.skole, svært eller litt fornøyd. 15. 2012-2014, u.skole, medlem ved undersøkelsestidspunkt. 16. Skoleåret 2009/10-2014/15. 17/18. Skoleåret 2012/13-2014/15. 19. 2012-2014, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 26. 1999-2013, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 27. 2012-2014, brukere av fastlege og legevakt. 28. 2012-2014, 0-74 år, legemidler mot psykiske lidelser, inkl. sovemidler. 29. 2012-2014, 0-74 år, muskel- og skjelettplager og sykdommer (ekskl. brudd og skader), brukere av fastlege og legevakt. 30. 2012-2014, 30-74 år, brukere av blodglukosesenkende midler, ekskl. insulliner. 32. 2004-2013, 33. 2012-2014, 0-74 år. 34. 2010-2014. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Utdanningsdirektoratet, Norsk pasientregister, Medisinsk fødselsregister, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen som eies av Helsedirektoratet), Kreftregisteret, Nasjonal vaksinasjonsregister (SYSVAK), Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Reseptregisteret og Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved HiOA. For mer informasjon, se khs.fhi.no